

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

NAGRAJEVANJE ZAPOSLENIH Z OPCIJAMI Z VIDIKA OSEBNIH DAVKOV

Ljubljana, marec 2008

TANJA MAGISTER

IZJAVA

Študentka Tanja Magister izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Simona Čadeža, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 20.03.2008

Podpis:

KAZALO

1. UVOD	1
2. OPCIJE KOT NAČIN NAGRAJEVANJA ZAPOSLENIH	2
3. OBDAVČITEV OPCIJ V SLOVENIJI	4
3.1. Obdavčitev slovenskih opcij v Sloveniji	4
3.1.1. Podelitev opcij	5
3.1.2. Izpolnitev pogojev za izvršitev opcij (vesting)	5
3.1.3. Odsvojitvev opcij	6
3.1.4. Izvršitev opcij	6
3.1.5. Prejem dividend	9
3.1.6. Odsvojitvev delnic	10
3.2. Obdavčitev tujih opcij v Sloveniji	12
3.2.1. Podelitev opcij	12
3.2.2. Izpolnitev pogojev za izvršitev opcij (vesting)	12
3.2.3. Odsvojitvev opcij	12
3.2.4. Izvršitev opcij	13
3.2.5. Prejem dividend	15
3.2.6. Odsvojitvev delnic	15
4. OBDAVČITEV OPCIJ V DRUGIH DRŽAVAH	15
4.1. Andora	16
4.2. Belgija	16
4.3. Francija	17
4.4. Grčija	17
4.5. Indija	17
4.6. Italija	17
4.7. Nemčija	18
4.8. Švedska	18
4.9. Velika Britanija	19
4.10. Združene Države Amerike	19
5. MEDNARODNA OBDAVČITEV OPCIJ	20
5.1. Davčni status	20
5.1.1. Zavezanec je rezident Slovenije in nerezident tuje države v skladu z lokalnima zakonodajama	23
5.1.2. Zavezanec je rezident Slovenije in rezident tuje države v skladu z lokalnima zakonodajama	24
5.1.3. Zavezanec je nerezident Slovenije in rezident tuje države v skladu z lokalnima zakonodajama	25
5.2. Konvencije o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka	26
5.2.1. Metoda izvzetja	27
5.2.2. Metoda odbitka	29
5.3. Problem dvojnega obdavčevanja	32
6. SKLEP	38
LITERATURA	39
VIRI	40
PRILOGE	1

1. UVOD

V času, ko je težko najti dobre zaposlene in jih še težje obdržati, delodajalci iščejo nove načine nagrajevanja zaposlenih, ki bi bili dovolj privlačni za kakovostno delovno silo. Z odpiranjem trgov in državnih meja k nam prihajajo novi trendi kadrovanja in tudi nagrajevanja zaposlenih. Eden izmed takih trendov je tudi nagrajevanje z opcijami, ki pa je pri nas še vedno relativno redko. Za to je več vzrokov, ne nazadnje neugodna davčna obravnava takih dohodkov v Sloveniji. Lahko se zgodi, da proces dobi mednarodne razsežnosti, kar stvar še bolj zaplete.

Dandanes slovenske gospodarske družbe prehajajo v tuje roke, pa tudi zaposleni niso več tako statični, kot so bili včasih, temveč odhajajo na delo tudi v tujino, bodisi na lastno pobudo, bodisi po napotitvi delodajalca. Taki zaposleni so podvrženi različnim davčnim obveznostim glede na njihov davčni status (rezident/nerezident) pri nas in v državi gostiteljici, vendar se mnogokrat ne zavedajo vseh davčnih učinkov, ki jih povzroči njihova selitev v tujino.

Podobna situacija nastane tudi takrat, ko na primer zaposlenega v slovenski družbi nagradi tuje podjetje, ki je bodisi lastnik slovenske družbe, bodisi podjetje v isti skupini. Za tuja podjetja v skupini namreč ni nič nenavadnega, da imajo centraliziran način nagrajevanja, kar pa lahko v različnih državah povzroči zelo različne davčne učinke glede na davčni status davčnega zavezanca v obeh zadevnih državah in dejstvo, ali je med tema državama sklenjen mednarodni sporazum oziroma mednarodna konvencija o izogibanju dvojnega obdavčevanja (v nadaljevanju KIDO) ali ne. Največkrat nastane problem pri podeljevanju opcij, saj je dohodek, ki ga dobi posameznik iz tega naslova, razporejen skozi daljše obdobje, v katerem se lahko zaposleni giba preko državnih meja, kar vpliva na njegovo obdavčitev.

Cilj te diplomske naloge je zatorej prikazati možne davčne učinke obdavčitve zaposlenega, ki ga je podjetje nagradilo z opcijami, v Sloveniji in nekaterih drugih državah. Pri tem sem se osredotočila ne na obdavčitev opcij v posameznih državah, temveč na posamezne situacije, v katerih se lahko pri tem nič hudega sluteč lahko znajde delavec, zaposlen pri slovenskem delodajalcu.

Namen diplomske naloge je torej po eni strani pomagati razumeti zaposlenemu, ki so ga nagradili z opcijami, kaj ga čaka v smislu davkov in obveznosti poročanja Davčni upravi, po drugi strani pa pomagati razumeti delodajalcu, kakšen bo davčni učinek takšnega načina nagrajevanja na zaposlenega in s tem na njegovo dovzetnost za tak način nagrajevanja, deloma pa tudi kako bo to vplivalo na stroške podjetja.

Sama diplomska naloga je v grobem razdeljena na štiri dele. Prvi del je splošen in na kratko predstavi samo opcijo in nagrajevanje z opcijami. V drugem delu sem se osredotočila na obdavčitev nagrajevanja z opcijami v Sloveniji, pri čemer je izpostavljena razlika glede na to ali je opcija tuja ali slovenska. Kot zanimivost in uvod v mednarodno obdavčitev opcij sem želela prikazati nekatere posebnosti, ki zadevajo obdavčitev opcij v drugih državah. Iz tega

razloga nisem izbrala sosednjih držav ali držav, s katerimi Slovenija največ posluje. Prav tako nisem povsod zajela vseh davkov oziroma obdavčljivih dogodkov, razlog za to pa je, da je zelo težko dobiti aktualne podatke, saj se zakonodaja na tem področju nenehno spreminja. Zadnji del je posvečen mednarodni obdavčitvi opcij, torej kadar nagrajevanje z opcijami zadeva vsaj dve državi. Pri tem veliko vlogo igra davčni status posameznika (rezident/nerezident) ter obstoj in določbe KIDO. Kljub temu problem dvojnega obdavčevanja ostaja.

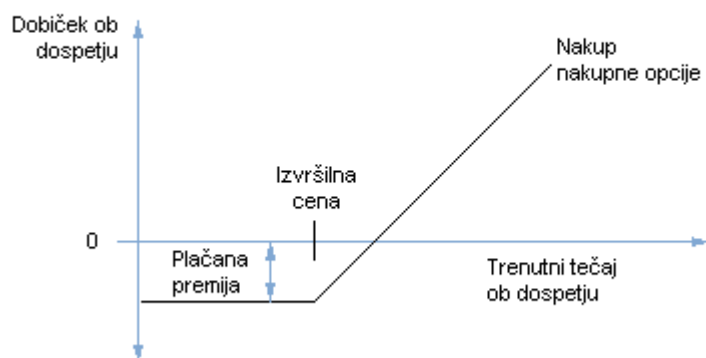
2. OPCIJE KOT NAČIN NAGRAJEVANJA ZAPOSLENIH

Opcija je izveden finančni inštrument, ki podeljuje lastniku pravico, ne pa obveznost, do nakupa oziroma prodaje določenega vrednostnega papirja po neki v naprej določeni ceni. Podobno opredelitev ponujata tudi Zakon o bančništvu in Zakon o trgu finančnih instrumentov (Zakon o bančništvu, 2006):

»Opcija je enostransko oblikovalno upravičenje, z uresničitvijo katerega imetnik opcije doseže sklenitev pogodbe o nakupu, prodaji ali zamenjavi, katere predmet je osnovni instrument.«

Glede na to ločimo nakupno in prodajno opcijo. Nadalje lahko opcije razdelimo na evropske in ameriške. Evropsko opcijo se lahko izvrši le na dan dospelja, ameriško pa kadarkoli od prejema opcije do njenega dospelja. V nadaljevanju bomo stvar poenostavili in bomo govorili le o nakupnih delniških opcijah, ki so predmet nagrajevanja v podjetjih.

Slika 1: Nakupna opcija

Vir: Nakupna opcija (call option), 2008.

Kot prikazano na Sliki 1, ob nakupu nakupne delniške opcije kupec plača premijo, ki predstavlja nabavno ceno opcije. Ker nakupna opcija predstavlja pravico do nakupa delnic, ne pa obveznost, bo kupec opcijo ob zapadlosti izvršil le v primeru, če bo tržna cena delnice v trenutku izvršitve opcije višja od izvršilne cene opcije, saj se mu bo v nasprotnem primeru

bolj splačalo kupiti delnice na trgu. Neizkoriščena opcija bi tako sicer propadla, vendar bi bila posameznikova maksimalna izguba enaka kar plačani premiji. Ker premije pri nagrajevanju z opcijami običajno ni, zaposleni s tržnega vidika s pridobitvijo opcije nima kaj izgubiti, lahko pa pridobi s teoretičnega vidika neomejen zaslužek, saj tržna cena delnice ni navzgor omejena. Kupec nakupne opcije bo imel dobiček že, ko bo tržna cena delnice višja od izvršilne cene, povečane za plačano premijo, nagrajeni zaposleni pa že takrat, ko bo tržna cena delnice višja od izvršilne cene.

Pravna podlaga za nagrajevanje z opcijami je pogodba o podelitvi delniških opcij med zaposlenimi in družbo. Podeljene opcije so lahko vezane na novo izdane delnice ali na že izdane delnice. Novo izdane delnice predstavljajo manjšo finančno obremenitev za podjetje, kot nakup že izdanih delnic na sekundarnem trgu, poleg tega pa podjetje tudi ne ve, koliko upravičencev bo opcije dejansko izvršilo in kdaj. Nadalje delež lastnih delnic v slovenskih podjetjih ne sme presegati 10% osnovnega kapitala, zato je potrebno take transakcije pozorno spremljati.

Nagrajevanje z opcijami v Sloveniji ni preveč razširjeno in sicer iz večih razlogov. Slovenija je majhna država z majhnim trgom in tudi slovenska podjetja so v primerjavi s tujimi večinoma relativno majhna. Oblika družbe z omejeno odgovornostjo prevladuje pred delniško družbo, poleg tega pa večina delniških družb ne kotira na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev. Posledično je njihova tržna vrednost težko določljiva, medtem ko bistven element nagrajevanja z opcijami predstavlja potencialno zvišanje tržne cene delnice. Managerji imajo kot zaposleni v podjetju sicer dostop do notranjih informacij, tako da imajo jasno predstavo vsaj o knjigovodski vrednosti delnice, vendar je tako delnico že samo po sebi težje prodati, kaj šele po željeni ceni. Nadalje je trg vrednostnih papirjev v Sloveniji v primerjavi s tujino slabo razvit, kotirajo le obveznice in delnice, pa še teh je vsako leto manj, saj jih podjetja vedno bolj pogosto umikajo s trga, sploh če so uspešna. Trga z opcijami na primer sploh ni. V primeru, da bi nagrajeni manager želel prodati že samo opcijo (v kolikor v pogodbi ne obstaja določilo, da tega ne sme), te možnosti pri nas praktično nima. Zadeva je kompleksna tudi z vidika davkov, kar še dodatno zavira širjenje te vrste nagrajevanja, saj je veliko bolj enostavno tako za zaposlenega kot za podjetje, če se nagrada preprosto izplača v denarni obliki.

V tujini je ves sistem precej bolj dovršen, zato je tam ta vrsta nagrajevanja tudi precej bolj pogosta in razširjena. Kljub temu glede na raziskave v zadnjih letih ta način nagrajevanja tudi v tujini upada in sicer tako glede količine podeljenih opcij kakor glede števila posameznikov, ki so nagrajeni na tak način (Stock Options Today: Down But Not Out, 2004). Glede na navedeno ni nenavadno, da je večina podjetij v Sloveniji, ki uporablja ta način nagrajevanja, bodisi hčerinsko podjetje tujega podjetja, bodisi oseba, ki je drugače povezana s tujim podjetjem. Ker je, kot že omenjeno, trg vrednostnih papirjev v Sloveniji slabo razvit in ker imajo tuje skupine podjetij običajno centraliziran sistem nagrajevanja, se zaposlenim v takih slovenskih podjetjih podeljujejo predvsem opcije tujih podjetij, ki so običajno povezana s podjetjem, v katerem je zaposlen nagrajeni manager. Pomembno vprašanje pri tem pa je,

koliko je to smiselno. Bistvo managerskega nagrajevanja z opcijami je, da managerji delujejo v interesu lastnikov, interes lastnikov pa je povečanje vrednosti podjetja oziroma cene delnice. Če so kot lastniki opcij managerji potencialni delni lastniki podjetja tudi sami, je njihov interes načeloma enak interesu ostalih lastnikov, zato so posledično motivirani za delovanje v interesu podjetja oziroma lastnikov, namesto samo v svojem lastnem interesu. Če se namreč cena delnice v času od podelitve do izvršitve opcije poviša, ima lastnik opcije več dobička. Povečata se tako storilnost kot pripadnost podjetju. Taka nagrada deluje kot motivacija za naprej.

V kolikor pa so ti managerji lastniki opcij tujega lastnika, je stvar nekoliko drugačna. Glede na to, da gre za povezane osebe, poslovanje slovenskega podjetja sicer vpliva na poslovanje tujega podjetja, vendar je glede na povprečno velikost slovenskih v primerjavi s tujimi podjetji vpliv zanemarljiv. To pomeni, da managerji v slovenskem podjetju nimajo pravega vpliva na velikost dobička, ki ga lahko iztržijo z izvršitvijo opcij. Ker imajo skupine tako povezanih podjetij običajno enoten način nagrajevanja, je dobiček sicer bolj ali manj zagotovljen, njegova motivacijska vloga pa je vprašljiva, saj rezultat ni odvisen od truda posameznika, temveč predvsem od truda managerjev, ki so zaposleni v tujem podjetju. V tem primeru gre pravzaprav za nagrajevanje za nazaj, kot na primer izplačilo bonusa. Poleg tega pa ima tak način nagrajevanja tudi drugačne posledice, ki vplivajo na zadovoljstvo zaposlenega. Eden izmed njih je davčna obravnava celotnega procesa, ki je v tem primeru še nekoliko bolj kompleksen.

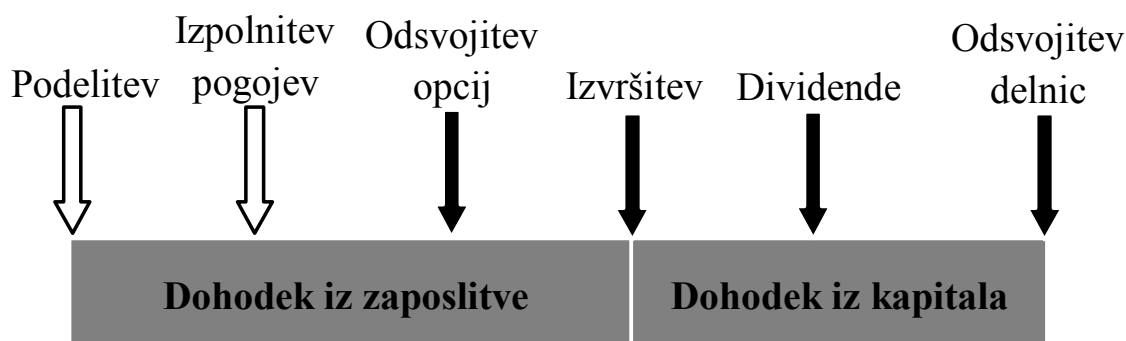
3. OBDAVČITEV OPCIJ V SLOVENIJI

3.1. Obdavčitev slovenskih opcij v Sloveniji

Ključni trenutki v povezavi z lastništvom in obdavčitvijo opcij so naslednji:

- prejem nakupne opcije za delnice podjetja, v katerem je delavec zaposlen;
- izpolnitev pogojev za izvršitev opcij (vesting);
- odsvojitvev opcij;
- izvršitev opcij;
- prejem dividend;
- odsvojitvev delnic.

Slika 2: Prikaz obdavčitve dohodkov iz naslova opcij

Vir: Lasten prikaz.

Kot prikazano na Sliki 2, je dohodek obdavčen bodisi kot dohodek iz zaposlitve, bodisi kot dohodek iz kapitala, pri čemer mejo predstavlja trenutek izvršitve opcije.

3.1.1. Podelitev opcij

»V trenutku podelitve opcije (ko skupščina potrdi opsijski načrt, ki ga je predlagala uprava) je pomemben podatek o tržni ceni delnice, ki je predmet opcije, ker se na njeni podlagi določi cena, po kateri lahko upravičenec v prihodnosti kupi delnico (izvrši opcijo). V času od podelitve opcije do trenutka izvršitve opcija praviloma ni prosto prenosljiva in načeloma davčne zakonodaje na to obdobje ne vežejo davčnih posledic. Tudi v ZDoh-1 ni najti določbe, ki bi predpisovala obdavčitev v trenutku podelitve opcije.« (Davčna obravnava opsijskega nagrajevanja, 2005).

Ko torej zaposleni v Sloveniji prejme opcijo, zanj v tistem trenutku nima neke neposredne vrednosti oziroma koristi, saj je praviloma ne sme oziroma ne more prodati. Predstavlja le neko potencialno vrednost, ki jo bo morda imela nekoč v prihodnosti, v kolikor se bo tržna cena delnice podjetja povečala in bo v času izvršitve višja od izvršilne cene, z drugimi besedami, v kolikor jo bo zaposleni tudi dejansko izvršil. Podelitev opcij sama po sebi je torej neobdavčena, pri čemer je trenutek najbolj pomemben zaradi določitve izvršilne cene delnice, ki je praviloma enaka ali pa celo nižja od tržne cene delnice v trenutku podelitve opcij. V kolikor delnice podjetja ne kotirajo na trgu vrednostnih papirjev, se za izvršilno ceno postavi nek fiksni znesek, ki ima lahko različne podlage. Cena opcije je v trenutku podelitve neznan, ker trga z opcijami pri nas ni, zato to praviloma ni problematično, dokler zaposleni ne dobi ponudbe za prodajo opcij, vendar o tem nekoliko kasneje.

3.1.2. Izpolnitev pogojev za izvršitev opcij (vesting)

V Sloveniji opcij kot takih praviloma ni mogoče prodati, zato izpolnitev pogojev za izvršitev opcij situacije zaposlenega z davčnega vidika ne spremeni bistveno. Dohodek zavezanca v tem trenutku še ni obdavčljiv, pomembno pa je predvsem to, da lahko zaposleni od tega trenutka dalje opcijo kadarkoli izvrši.

3.1.3. Odsvojitve opcij

Kot smo že ugotovili, opcij pri nas praktično ni mogoče prodati, tudi v kolikor bi zaposleni to smel in želel, ni pa nemogoče. Nadalje se za odsvojitve vrednostnih papirjev šteje tudi podaritev teh papirjev itd. Tu pa se pojavi problem. Ne glede na povedano bi bila taka transakcija v skladu z Zakonom o dohodnini (2008) (v nadaljevanju ZDoh-2) obdavčljiva, saj 32. člen pravi, da se dohodnine ne plača od:

»... odsvojitve izvedenih finančnih instrumentov, razen dobička iz kapitala delojemalca, ki odsvoji pravico do nakupa delnic ali pravico do pridobitve drugega premoženja.«

Nadalje 4. odstavek 43. člena predpisuje, da v kolikor delojemalec odsvoji pravico do nakupa delnic ali do pridobitve drugega premoženja, se boniteta ugotavlja na dan odsvojitve navedene pravice.

Glede na navedeno pravzaprav ni jasno, kako je potemtakem odsvojitve opcij, pridobljenih preko programa nagrajevanja zaposlenih, dejansko obdavčena, kot dobiček iz kapitala ali kot boniteta oziroma kakšna je davčna osnova. Dohodek je po svoji naravi namreč po eni strani dohodek iz zaposlitve, po drugi strani pa dobiček iz kapitala. Teoretično gledano bi bil dohodek, ki izvira iz zaposlitve vrednost opcije ob pridobitvi, vendar je sama podelitev opcij pri nas neobdavčena. Taka opcija tudi nima tržne vrednosti, ker ne kotira na trgu vrednostnih papirjev, zato je njeno vrednost ob podelitvi nemogoče določiti, razen morda kot strošek delodajalca v povezavi s podelitvijo. Pri poizkusu na primer prodaje opcije bi se torej pojavilo vprašanje, ali ob odsvojitvi obdavčiti le razliko med vrednostjo opcije ob pridobitvi in vrednostjo opcije ob odsvojitvi (to je dobiček iz kapitala), ali kar vrednost opcije ob odsvojitvi glede na to, da zaposleni opcijo prejme brezplačno, in ali celotno vrednost obdavčiti kot dohodek iz zaposlitve, dobiček iz kapitala ali oboje. Zakon o dohodnini je, kar se tega tiče, nejasen. Kljub temu Davčna uprava v pojasnilu št. 42153-2/2008-01031-03 z dne 13.2.2008 pojasnjuje, da je tak dohodek obdavčen kot boniteta, ki se ugotavlja na podlagi primerljive tržne cene. Obdavčljiv dohodek torej predstavlja kar prodajna vrednost opcije. Pojasnilo ne pojasnjuje kdo naj bi prijavil tak dohodek in kako.

3.1.4. Izvršitev opcij

Ko delojemalec opcijo izvrši, kupi delnice podjetja po neki v naprej dogovorjeni izvršilni ceni, ki pa je nižja od trenutne tržne cene (v kolikor bi bila tržna cena nižja od izvršilne, delojemalec opcije ne bi izvršil, saj bi bilo zanj ugodneje kupiti delnice podjetja na trgu vrednostnih papirjev). Njegov dohodek se v skladu z 8. točko 2. odstavka 39. člena ZDoh-2 (2008) obravnava kot dohodek iz zaposlitve oziroma natančneje kot boniteta, ne glede na to ali gre za dohodek iz delovnega razmerja ali za dohodek iz drugega pogodbenega razmerja (odvisno od tega ali je zavezanec pri družbi zaposlen ali opravlja delo oziroma storitve na podlagi drugega pogodbenega razmerja), saj gre za ugodnost v naravi, ki jo delojemalcu zagotovi delodajalec.

Nadalje 43. člena določa, da se boniteta ugotavlja na dan, ko je pravica izvršena oziroma na dan, ko je delojemalec pridobil delnice in predstavlja tržno vrednost delnic, zmanjšano za plačila, ki jih delojemalec plača delodajalcu v zvezi z zagotavljanjem bonitete, to je izvršilno vrednost delnic. V kolikor delnice omenjenega podjetja ne kotirajo na borzi, je primerljivo tržno vrednost delnice v trenutku izvršitve praktično nemogoče določiti. Zakon za take primere predpisuje, da se znesek bonitete določi na podlagi stroška, ki je nastal pri delodajalcu v zvezi z zagotavljanjem bonitete. Tudi v tem primeru se znesek bonitete zmanjša za plačila, ki jih delojemalec plača delodajalcu v zvezi z zagotavljanjem bonitete. Tako izračunana boniteta je seveda nižja kot boniteta, izračunana na podlagi tržne cene. Če je bila tudi izvršilna cena določena na podlagi stroška delodajalca, se lahko celo zgodi, da je taka boniteta enaka nič (izvršilna cena=strošek delodajalca).

Znesek bonitete se skupaj z ostalimi delojemalčevimi mesečnimi dohodki iz zaposlitve všteva v osnovo za obračun prispevkov za socialno varnost v višini 22,10% in akontacije dohodnine po mesečni dohodninski lestvici, pri čemer se upošteva proporcionalni del splošne olajšave in olajšave za vzdrževane družinske člane, v kolikor jih delojemalec ima. Strošek delodajalca je še nekoliko višji, saj mora le-ta plačati tudi prispevke v višini 16,10%. Davek na izplačane plače se od bonitete ne obračuna.

Primer 1: Obračun dohodka ob izvršitvi opcij

Zaposleni, ki ima enega vzdrževanega družinskega člana, prejme 80 delnic po izvršilni ceni 3,00 EUR za delnico, medtem ko je tržna cena delnice v trenutku izvršitve 10,50 EUR. Vrednost bonitete znaša 600,00 EUR $((10,50-3,00)*80)$, izračun akontacije dohodnine pa je prikazan v Tabeli 1 na strani 8.

Tabela 1: Primerjava obračuna mesečnega dohodka za leto 2008

	Brez bonitete (v EUR)	Z boniteto (v EUR)	Razlika (v %)
Bruto plača	5.000,00	5.000,00	
Boniteta		600,00	
Skupaj bruto dohodek	5.000,00	5.600,00	12,00
Prispevki za socialno varnost - zaposleni	1.105,00	1.237,60	12,00
Splošna olajšava	246,63	246,63	
Olajšava za vzdrževanega družinskega člana	181,98	181,98	
Davčna osnova	3.466,39	3.933,79	13,48
Akontacija dohodnine	1.187,62	1.379,26	16,14
Neto plača	2.707,38	2.383,14	-11,98
Prispevki za socialno varnost - delodajalec	805,00	901,60	12,00
Davek na izplačane plače	220,00	220,00	0,00
Celotni strošek delodajalca	6.025,00	6.721,60	11,56

Vir: Lasten izračun.

Medtem ko se bruto dohodek poveča za 12%, se akontacija dohodnine poveča kar za 16,14%, pri čemer zaposleni v tem primeru ostaja v istem davčnem razredu. Neto dohodek se za 11,98% zmanjša. Povečanje akontacije dohodnine predstavlja skoraj tretjino bonitete, pri čemer, v kolikor zaposleni delnic ne proda takoj po izvršitvi, končni dobiček sploh še ni zagotovljen, saj lahko vrednost delnice pade.

Akontacijo dohodnine od dohodka iz zaposlitve v skladu z 285. členom Zakona o davčnem postopku (2006) (v nadaljevanju ZDavP-2) izračuna plačnik davka kot davčni odtegljaj v obračunu davčnega odtegljaja. Plačnik davka mora davčni odtegljaj izračunati in odtegniti hkrati z obračunom dohodka iz zaposlitve. Plačnik davka je v skladu z 58. členom ZDavP-2 (2006) pravna oseba, ki izplača dohodek, od katerega se v skladu s tem zakonom ali zakonom o obdavčenju izračunava, odteguje in plačuje davčni odtegljaj. Šteje se, da je oseba dohodek izplačala, če jo dohodek bremeni. Akontacijo dohodnine je potemtakem dolžan obračunati in v imenu zavezanca plačati delodajalec.

V primeru, da zavezanec opcije ne izvrši (ker je na primer tržna cena nižja od izvršilne), ne proda in le-ta propade, davčni zavezanec ni obdavčen z dohodnino, saj je vrednost njegove nagrade enaka nič.

3.1.5. Prejem dividend

V kolikor se nagrajeni zaposleni odloči delnice nekaj časa obdržati, je torej upravičen do dividend oziroma drugih podobnih izplačil, ki jih v tem času izplača podjetje. Dividenda je po 90. členu ZDoh-2 (2008):

»... vsaka razdelitev dohodka imetniku deleža iz premoženja plačnika oziroma povezane osebe (po tem zakonu ali zakonu ali zakonu, ki ureja davek od dohodkov pravnih oseb) plačnika na podlagi njegovega lastniškega deleža v plačniku, ki ne predstavlja zmanjšanja njegovega lastniškega deleža, vključno z razdelitvijo v obliki delnic ali zamenljivih obveznic ter pripisom dobička kapitalskemu deležu družbenika.«

Kot dividenda je obdavčeno tudi prikrito izplačilo dobička v skladu z Zakonom o davku od dohodkov pravnih oseb.

Bruto znesek prejetih dividend se v skladu z 80. členom ZDoh-2 (2008) obravnava kot dohodek iz kapitala, od katerega se obračuna dohodnina po stopnji 20% in velja kot dokončni davek, kot to predpisuje 132. člen že omenjenega zakona.

Izračun dohodnine od dividend je v skladu z 134. členom ZDoh-2 (2008) dolžan opraviti plačnik davka na podlagi davčnega obračuna z davčnim odtegljajem. Plačnik davka je opredeljen v 125. členu kot oseba, ki izplačuje dohodke, obdavčljive po ZDoh-2 (2008), v kolikor Zakon o davčnem postopku ne določa drugače. 325. člen ZDavP-2 (2006) pove isto. Plačnik davka je torej podjetje, ki davek odtegne v imenu in za račun davčnega zavezanca hkrati z obračunom dividend. V skladu s 336. in 284. členom ZDavP-2 (2006) mora namreč plačnik davka predložiti obračun davčnih odtegljajev davčnemu organu najpozneje na dan izplačila dohodka. V istem roku mora plačnik davka predložiti podatke iz obračuna davčnih odtegljajev o dohodku, o odtegnjenem in plačanem davčnem odtegljaju ter druge podatke, ki vplivajo na višino davčnega odtegljaja, tudi davčnemu zavezancu.

Primer 2: Obračun dohodka od dividend

Posameznik prejme izplačilo 3,00 EUR bruto dividende na delnico. V lasti ima 80 delnic tega podjetja. Njegov bruto dohodek torej znaša 240,00 EUR, obračun akontacije dohodnine pa je prikazan v Tabeli 2.

Tabela 2: Obračun dohodka od dividend za leto 2008

Bruto dohodek	240,00 EUR
Dohodnina 20%	48,00 EUR
Neto izplačilo	192,00 EUR

Vir: Lasten izračun.

3.1.6. Odsvojitve delnic

Zavezanec lahko delnice kadarkoli tudi odsvoji. Za odsvojitve v skladu s 94. členom ZDoh-2 (2008) velja med drugim prodaja kapitala, podaritev kapitala, zamenjava kapitala, izplačilo lastniškega deleža v primeru prenehanja gospodarske družbe, v primeru zmanjšanja lastniškega kapitala gospodarske družbe, izstopa ali izključitve ter drugih primerih izplačila lastniškega deleža, bodisi v denarju, bodisi v naravi.

Z odsvojitvijo zavezanec lahko realizira kapitalski dobiček ali izgubo glede na to, ali je razlika med vrednostjo kapitala ob odsvojitvi in vrednostjo kapitala ob pridobitvi pozitivna (dobiček) ali negativna (izguba). Ta razlika v skladu s 97. členom ZDoh-2 (2008) predstavlja davčno osnovo.

V 98. členu je vrednost kapitala ob pridobitvi opredeljena kot nabavna vrednost kapitala povečana za stroške določene z ZDoh-2 (2008). Nabavna vrednost kapitala je v prodajni, darilni ali drugi pogodbi navedena vrednost kapitala ob pridobitvi ali, v kolikor take pogodbe ni, primerljiva tržna oziroma druga vrednost v času pridobitve, ki jo zavezanec lahko dokaže z ustreznimi dokazili. V primeru izvršitve opcij se za nabavno vrednost delnic šteje primerljiva tržna cena delnice na dan izvršitve opcije oziroma pridobitve delnice. Nabavna vrednost delnic se poveča za normirane stroške, ki so povezani s pridobitvijo kapitala, in sicer v višini 1% od nabavne vrednosti kapitala.

Tudi vrednost kapitala ob odsvojitvi, ki jo opredeljuje naslednji člen, je vrednost, ki je določena v prodajni, darilni ali drugi pogodbi oziroma v primeru da take pogodbe ni, primerljiva tržna oziroma druga vrednost v času odsvojitve, ki jo zavezanec lahko dokaže z ustreznimi dokazili. Tako določena vrednost se nadalje lahko zmanjša za normirane stroške, ki so povezani z odsvojitvijo omenjenega kapitala, in sicer v višini 1% od vrednosti kapitala ob odsvojitvi.

V kolikor tržna cena delnice ob pridobitvi ni bila določljiva in se je boniteta obračunala na podlagi stroška delodajalca, bo davčna osnova sedaj temu primerno višja, vendar bo končni učinek po vsej verjetnosti ugodnejši, saj je dohodek iz zaposlitve obdavčen po višjih stopnjah (večina takih zaposlenih je namreč obdavčenih v najvišjem davčnem razredu), kot dohodek iz kapitala.

V primeru negativne razlike med vrednostjo kapitala ob odsvojitvi in vrednostjo kapitala ob pridobitvi (izguba) lahko zavezanec v letu, za katerega se odmerja dohodnina, za navedeno izgubo zmanjšuje doseženi dobiček iz kapitala, vendar ne več, kot znaša pozitivna davčna osnova.

Stopnje dohodnine od dohodka iz kapitala so določene v 132. členu ZDoh-2 (2008) in se zmanjšujejo glede na čas lastništva kapitala, kot prikazano v Tabeli 3 na strani 11.

Tabela 3: Stopnje dohodnine od dohodka iz kapitala po času lastništva za leto 2008

ČAS LASTNIŠTVA	STOPNJA DOHODNINE
Do 5 let	20%
Od 5 do 10 let	15%
Od 10 do 15 let	10%
Od 15 do 20 let	5%

Vir: ZDoh-2, 2008.

Odsvojitve kapitala po 20 letih lastništva je v skladu s 96. členom oproščena plačila dohodnine.

Izračun dohodnine opravi z odmero dohodnine davčni organ na podlagi napovedi zavezanca, kot to predpisuje 135. člen. Zavezanec za plačilo na podlagi odločbe o odmeri dohodnine je zavezanec sam. V skladu s 4. odstavkom 326. člena ZDavP-2 (2006) mora davčni zavezanec napoved za odmero dohodnine od dobička iz odsvojitve vrednostnih papirjev in drugih deležev vložiti do 28. februarja tekočega leta za preteklo leto. Ustrezni obrazec je del priloge k tej nalogi (Priloga 1). V taki napovedi lahko davčni zavezanec uveljavlja tudi zmanjšanje pozitivne davčne osnove od dobička iz kapitala iz odsvojitve vrednostnih papirjev in drugih deležev ter investicijskih kuponov ali iz odsvojitve nepremičnin, za izgubo, doseženo z odsvojitvijo vrednostnih papirjev in drugih deležev ter investicijskih kuponov ali doseženo z odsvojitvijo nepremičnine.

Od dohodnine, ki je zavezancu odmerjena od dobička iz kapitala za posamezno davčno leto, se odšteje med letom plačana dohodnina od dobička iz kapitala, ki se šteje za akontacijo dohodnine, kot to predpisuje 135. člen ZDoh-2 (2008).

Če je znesek dohodnine od dobička iz kapitala, odmerjene v davčnem letu, večji od zneska med letom plačane akontacije dohodnine od dobička iz kapitala, mora zavezanec razliko doplačati, v kolikor pa med letom plačana akontacija dohodnine od dobička iz kapitala presega letno odmerjeno dohodnino od dobička iz kapitala, zavezanec dobi razliko povrnjeno.

Primer 3: Obračun dobička iz kapitala

Posameznik je odsvojil 80 delnic po ceni 15,00 EUR za delnico. Tržna vrednost delnice v času pridobitve je bila 10,50 EUR. Nabavna vrednost kapitala ob pridobitvi je torej znašala 840,00 EUR, prodajna vrednost kapitala pa 1.200,00 EUR. Posameznik je delnice pridobil z izvršitvijo opcij in jih je imel v lasti 6 let. Obračun dobička iz kapitala je prikazan v Tabeli 4 na strani 12.

Tabela 4: Obračun dobička iz kapitala za leto 2008

Vrednost kapitala ob odsvojitvi	1.200,00 EUR
Normirani stroški 1%	12,00 EUR
Nabavna vrednost kapitala	840,00 EUR
Normirani stroški 1%	8,40 EUR
Davčna osnova	339,60 EUR
Dohodnina 15%	50,94 EUR

Vir: Lasten izračun.

3.2. Obdavčitev tujih opcij v Sloveniji

Kot smo že omenili, so v praksi pogostejši primeri, ko zaposlenemu opcije ne podeli slovenska družba, s katero ima sklenjeno pogodbo o delovnem ali drugem razmerju, temveč tuja družba, ki je bodisi lastnik slovenske družbe, bodisi družba, ki je skupaj s slovensko vključena v isto skupino. Trenutki obdavčitve ostajajo isti, saj je davčni zavezanec kot rezident Slovenije v Sloveniji obdavčen po svetovnem dohodku.

Pri tem je potrebno opozoriti, da se lahko zgodi, da bo isti dohodek obdavčen tudi v državi vira dohodka.

3.2.1. Podelitev opcij

Tudi v tem primeru podelitev opcij v Sloveniji ni obdavčena, kar pa še ne pomeni, da ni morda obdavčena v tujini, kjer je rezident tuje podjetje, ki je opcije podelilo.

3.2.2. Izpolnitev pogojev za izvršitev opcij (vesting)

Tudi v tem primeru dohodek v Sloveniji še ni obdavčljiv.

3.2.3. Odsvojitvev opcij

V nasprotju s Slovenijo so trgi izvedenih finančnih instrumentov v državah, iz katerih običajno prihajajo ta podjetja, veliko bolj razviti, zato bi zaposleni prejete opcije teoretično lahko takoj prodali. Ker pa to ni namen nagrajevanja z opcijami, saj v tem primeru dobiček zaposlenega ne izhaja iz povečane vrednosti delnice oziroma podjetja, je običajno v pogodbi med zaposlenim in podjetjem določilo, da zaposleni določeno obdobje po prejemu z opcijami dejansko še ne razpolaga. Iz tega izhaja, da zaposleni opcij običajno ne prodajajo oziroma ne morejo prodati.

Tako kot pri opcijah slovenskih podjetij bi bila taka transakcija v skladu z 32. členom ZDoh-2 (2008) obdavčljiva, problem dejanskega načina obdavčitve in poročanja pa ostaja, kot že opisano v točki 3.1.3.

3.2.4. Izvršitev opcij

V skladu s 1. odstavkom 39. člena ZDoh-2 (2008) se dohodek, ki izhaja iz izvršitve tujih opcij, ravno tako obravnava kot boniteta, saj gre za ugodnost, ki jo zaposlenemu zagotovi druga oseba v zvezi z zaposlitvijo, to je povezana oseba delodajalca.

V kolikor se strošek tujega podjetja ne zaračuna slovenskemu podjetju, mora dohodek glede na 2. odstavek 285. člena napovedati fizična oseba oziroma prejemnik, saj v skladu z 2. odstavkom 58. člena ZDavP-2 (2006) tuja pravna oseba, ki izplača dohodek in je nerezident Republike Slovenije, ne šteje za plačnika davka, če nima poslovne enote nerezidenta v Republiki Sloveniji. Akontacijo dohodnine na podlagi napovedi, ki jo mora davčni zavezanec v skladu s 3. odstavkom 288. člena ZDavP-2 (2006) oddati v roku 7 dni od dneva prejema dohodka, odmeri davčni organ. Ustrezní obrazec je del priloge k tej nalogi (Priloga 2).

Vrednost dohodka v tuji valuti se v skladu s 6. točko 16. člena ZDoh-2 (2008) preračuna v eure po Srednjem tečaju Banke Slovenije na dan pridobitve dohodka. V skladu s 6. odstavkom 127. člena ZDoh-2 (2008) se od tako preračunanega dohodka obračuna akontacija dohodnine in sicer po stopnji 25% in brez upoštevanja olajšav, saj izplačevalec dohodka ni glavni delodajalec zavezanca. Akontacijo dohodnine mora plačati fizična oseba sama in sicer v 30 dneh po prejemu odločbe davčnega urada.

Primer 4: Obračun dohodka ob izvršitvi tujih opcij, ko strošek ne bremeni lokalnega podjetja

Posameznik je nekaj let nazaj pridobil pravico do nakupa 120 delnic po izvršilni ceni 150,00 CHF. Pravico je izvršil 4.1.2008 ko je bila tržna cena delnice 247,50 CHF. Boniteta se torej ugotavlja na dan 4.1.2008 in sicer znaša 11.700,00 CHF $((247,50-150,00)*120)$. Ker pa je znesek v tuji valuti, ga je potrebno preračunati v evre po Srednjem tečaju Banke Slovenije na dan pridobitve dohodka, to je 4.1.2008 (na dan ugotovitve bonitete). Obračun akontacije dohodnine je prikazan v Tabeli 5.

Tabela 5: Obračun dohodnine ob izvršitvi opcij za leto 2008

Boniteta	11.700,00 CHF
Srednji tečaj Banke Slovenije 4.1.2008	1 EUR = 1,6406 CHF
Davčna osnova	7.131,54 EUR
Akontacija dohodnine 25%	1.782,88 EUR

Vir: Lasten izračun.

Pri tem se lahko zgodi, da je dohodek obdavčen tudi v državi izplačevalca.

Ker tuja družba, ki velja za izplačevalca bonitete delavcu slovenske družbe, ni delodajalec tega delavca, se v skladu z veljavno zakonodajo v Sloveniji ne plačujejo prispevki za socialno varnost, čeprav bi se glede na določila Uredbe 1408/71 morali.

Nekoliko drugačen je postopek v primeru, ko tuje podjetje strošek zaračuna slovenskemu podjetju. V tem primeru za plačnika davka velja slovensko podjetje, saj se v skladu z 58. členom ZDavP-2 (2006) šteje, da je oseba dohodek izplačala, če jo dohodek bremeni. Iz tega izhaja, da slovensko podjetje pri izračunu in plačilu akontacije dohodnine od takega dohodka postopa kot opisano v točki 3.1.4. te naloge. Upoštevajoč četrti odstavek 43. člena ZDoh-2 (2008), se boniteta ugotavlja na dan izvršitve opcije, delodajalec pa jo delojemalcu obračuna hkrati z izplačilom dohodka iz delovnega razmerja za obračunsko obdobje, v katerem mu je tuja družba zaračunala strošek podelitve opcije.

Zneska bonitete praviloma ni potrebno povečati s koeficientom davčnega odtegljaja, saj slovensko podjetje kot delodajalec nagrajenega zaposlenega le-temu izplačuje tudi plačo in druge dohodke, od katerih lahko odtegne in plača akontacijo dohodnine kot davčni odtegljaj. Dohodek, prejet v naravi, bi se povečal s koeficientom davčnega odtegljaja v skladu z 9. odstavkom 16. člena ZDoh-2 (2008) le v primeru, da preostali dohodki zaposlenega pri slovenskemu podjetju ne bi zadostovali za pokritje davčnega odtegljaja od dohodka v naravi.

V primeru, ko je izplačevalec bonitete slovenska družba, ki je hkrati tudi delodajalec prejemnika, je potrebno od tega izplačila obračunati in plačati tudi prispevke za socialno varnost, in sicer od osnove, ugotovljene v skladu z Zakonom o dohodnini. V skladu z 8. odstavkom 42. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju prejemki v obliki delnic, obveznic in drugih vrednostnih papirjev ne veljajo za izračun pokojninske osnove, ne glede na obračunane prispevke.

V praksi se tako obračunavanje davka večinoma ne izvaja, ampak dohodek tudi v tem primeru prijavlja zaposleni sam, razlogov za to pa je več. Najprej je tu dejstvo, da slovenski delodajalec nima pregleda nad tujim dohodkom delavca in ne ve, kdaj ga zaposleni prejme in v kakšni količini. Podjetje sicer prejme račun, vendar ta račun ni nujno izdan v istem obdobju in za znesek, ki ga prejme delavec. Tudi če slovensko podjetje od tujega zahteva specifikacijo podatkov, ki so potrebni za obračun dohodka, se lahko zgodi, da jo dejansko prejme mnogo kasneje, če sploh. Treba se je namreč zavedati, da so zakonodaje in prakse v tujini drugačne, še vedno pa je velik problem tudi dejstvo, da neko malo slovensko podjetje v očeh tujcev še zdaleč ni tako pomembno, da bi si zaradi njega delali toliko dodatnega dela. Načeloma gre tu predvsem za določanje dežurnega krivca v primeru, da zaposleni dohodka sam ne prijavi, kar se je v preteklosti pogosto dogajalo in se še dogaja, predvsem iz razloga, da ljudje nimajo denarja za plačilo akontacije dohodnine od dohodka, ki ni bil izplačan v denarni obliki, temveč v naravi, in da jih je strah, saj ne vedo, kako prijaviti tak dohodek in kakšne učinke bo vse to imelo na njihovo finančno stanje, sploh v primeru, ko je dohodek prejet iz tujine in so

tam morebiti že ob izplačilu odtegnili davek, da o morebitnih podpisanih konvencijah sploh ne govorimo. Poleg tega je treba opozoriti tudi na problematiko pridobivanja ustreznih potrdil za potrebe poročanja v Sloveniji, saj tuja podjetja niso zavezana k temu, zato znajo za pripravo takega potrdila tudi zaračunati. Seveda bi se takšni zavezanci lahko obrnili na kakšnega davčnega svetovalca, kar pa spet ni ravno poceni. Potrebno je opozoriti, da še dandanes nekateri zavezanci takih dohodkov iz navedenih razlogov ne prijavijo in zatorej ta dohodek v Sloveniji ni obdavčen. Drugi razlog za to je, da med vpletenimi državami ni prihajalo in v veliko primerih še vedno ne prihaja do izmenjave podatkov pristojnih davčnih organov držav, vendar se dandanes ne gre več zanašati na to, saj lahko pride do sankcij.

Dohodek se bo v končni fazi obdavčil skupaj z ostalimi dohodki zavezanca po progresivni lestvici glede na njegovo letno napoved za odmero dohodnine, pri čemer se bo upoštevala že plačana akontacija dohodnine in vse ustrezne olajšave. Glede na to, da tovrstni dohodki običajno niso majhni in da so prejemniki tovrstnih dohodkov običajno že brez tega obdavčeni v najvišjem davčnem razredu (stopnja 41%), plačilo akontacije dohodnine v primeru, ko dohodek prijavi fizična oseba sama, ne bo v celoti pokrilo končne obveznosti za plačilo davka.

3.2.5. Prejem dividend

Dividende, prejete iz tujine, so obdavčene ravno tako kot slovenske. Bruto znesek prejetih dividend se v skladu z 80. členom ZDoh-2 (2008) obravnava kot dohodek iz kapitala, od katerega se obračuna dohodnina po stopnji 20% in velja kot dokončni davek, kot to predpisuje 132. člen že omenjenega zakona.

Glede na to, da je izplačevalec dohodka tuje podjetje, mora fizična oseba, ki dohodek prejme, v skladu s 1. odstavkom 326. člena ZDavP-2 (2006) sama oddati napoved za odmero dohodnine in sicer do 15. dne v mesecu za preteklo trimesečje. Ustrezní obrazec je del priloge k tej nalogi (Priloga 3). Davek v višini 20% se plača na podlagi odločbe, ki jo izda davčni organ.

Pri tem se lahko zgodi, da je dohodek obdavčen tudi v državi izplačevalca.

3.2.6. Odsvojitve delnic

Odsvojitve tujih delnic je obdavčena na enak način kot odsvojitve slovenskih delnic, pri čemer se lahko zgodi, da je dohodek obdavčen tudi v tujini.

4. OBDAVČITEV OPCIJ V DRUGIH DRŽAVAH

V Sloveniji so torej dohodki iz naslova opcij obdavčeni ob izvršitvi opcij, eventualnemu prejemu dividend in pa ob prodaji delnic. Tako je tudi v večini evropskih držav, vendar pa ne povsod. Ponekod so opcije obdavčene že ob podelitvi, lahko pa tudi ob izpolnitvi pogojev za izvršitev. V nekaterih državah so opcije obdavčene tudi z drugimi vrstami davkov, ne le z

dohodnino. Spet druge države nudijo različne olajšave, ki spodbujajo tovrstni način nagrajevanja zaposlenih.

V nadaljevanju je primeroma opisana obdavčitev opcij in z njimi povezanih transakcij v nekaterih tujih državah, pri čemer je potrebno opozoriti, da gre za prikaz določenih posebnosti in da je dejanska končna obdavčitev posameznika odvisna od specifičnih okoliščin in značilnosti, ki veljajo za njegov primer.

4.1. Andora

V Andori ne poznajo sistema direktnih davkov v povezavi z dohodki fizičnih oseb, dohodki iz kapitala in s premoženjem (povzeto po Andorra: Personal taxation, 2007).

4.2. Belgija

V Belgiji nastopi trenutek obdavčitve že ob podelitvi opcij in sicer se dohodek obdavči kot boniteta, razen če zaposleni poda pisno izjavo, da ponudbe ne bo sprejel. Vrednost opcije je enaka tržni vrednosti. Za opcije, ki ne kotirajo na borzi, zakon predvideva dve metodi vrednotenja:

- splošna metoda vrednotenja – obdavčljivi dohodek predstavlja 15% vrednosti delnice, na katero je vezana opcija, v trenutku podelitve, ta znesek pa se še nadalje poveča za 1% za vsako leto ali del leta nad pet let, v katerem se opcija lahko izvrši;
- alternativna metoda vrednotenja – pod določenimi pogoji predstavlja obdavčljivi dohodek 7,5% vrednosti delnice, na katero je vezana opcija, v trenutku podelitve. V primeru, da je opcijo mogoče izvršiti v obdobju več kot pet let od podelitve, se obdavčljivi dohodek poveča za 0,5% za vsako dodatno leto ali del leta.

Boniteta iz naslova opcij se obdavči po progresivnih davčnih stopnjah. Davka kasneje ni mogoče zahtevati nazaj, četudi upravičenec opcij ne izvrši.

Prispevke za socialno varnost se obračuna le v določenih primerih.

V Belgiji so vse dividende, izplačane fizični osebi, obdavčene po stopnji 25%, ne glede na vir in ne glede na to ali so že bile obdavčene tudi v drugi državi. Dividende, ki jih rezident Belgije prejme iz tujine, so tako bolj obdavčene kot domače dividende, saj so najprej obdavčene z davčnim odtegljajem pri viru, potem pa še s 25% dohodnino v Belgiji, in sicer ne glede na morebitno podpisano konvencijo o izogibanju dvojnega obdavčevanja (povzeto po Taxation – Personal, 2007; Belgium International Taxand Business Guide, 2007; Dividende in skupni trg EU, 2007).

4.3. Francija

Kapitalski dobički od prodaje delnic so oproščeni davka pod pogojem, da je celotni prihodek od prodaje pod določeno mejo. V letu 2007 je ta meja znašala 20.000 EUR.

Poleg tega Francozi poznajo tudi tako imenovani davek na premoženje oziroma Wealth Tax, ki ga plača vsak rezident Francije na svoje svetovno premoženje, pa tudi nerezident na francosko premoženje, če le-to presega določen prag. V letu 2007 je ta prag znašal 760.000 EUR (povzeto po Loire, Morisson-Couderc, 2007).

4.4. Grčija

V Grčiji so dividende, ki jih grška podjetja izplačajo fizičnim osebam, ki so rezidenti Grčije, oproščena plačila dohodnine, medtem ko so dividende, prejete iz drugih držav članic, obdavčene (povzeto po Dividende in skupni trg EU, 2007).

4.5. Indija

V Indiji zaposleni ne plača davka ne ob izvršitvi opcij, ne ob izpolnitvi pogojev za izvršitev opcij, ki so omejene. Davek na boniteto plača delodajalec ob izvršitvi po stopnji 30% od razlike med pošteno tržno vrednostjo delnice na dan izpolnitve pogojev za izvršitev (vesting) in med izvršilno ceno, za vse delnice, ki so bile prenesene na zaposlenega. Ne glede na povedano pa zakonodaja omogoča, da delodajalec prenese davčno breme na zaposlenega.

Pri izračunavanju kapitalskih dobičkov pri prenosu lastništva delnic se upošteva razlika med prodajno ceno in pošteno tržno ceno v trenutku izpolnitve pogojev za izvršitev (vesting), ki se upošteva pri izračunu davka na boniteto (povzeto po Global Equity Update - India: Update on the Taxation of Employee Stock Option Plans – Amendment to the Finance Bill, 2007; India, Parliament approves Fringe Benefit Tax Treatment of Equity Awards, 2007; India Tax changes to employee share plans, 2007; Tax Favoured Plans Dealt Blows in India and Italy, 2007).

4.6. Italija

V Italiji se vsi dohodki iz naslova opcij, tudi dobiček od prodaje delnic, obdavčijo kot običajna plača. Obračuna se tako dohodnina kot prispevki za socialno varnost. V kolikor opsijski plan izpolnjuje določene pogoje in je za ta namen potrjen s strani davčne uprave, se dohodek iz naslova opcij ne obdavči kot dohodek iz zaposlitve, ampak se davek odloži do prodaje delnic. Za pridobitev takega statusa je potrebno izpolnjevati naslednje pogoje:

- opcije morajo biti podeljene po pošteni tržni vrednosti, ki se izračuna kot povprečna cena delnic v dvajsetih dneh pred podelitvijo;
- opcija ne sme biti izvršljiva pred potekom treh let od podelitve;
- delnice morajo v času izvršitve kotirati na borzi;
- zaposleni mora del delnic obdržati za obdobje najmanj 5 let;
- itd.

Taka davčna obravnava je ugodna ne le zaradi nižje davčne stopnje (20%, medtem ko se dohodek iz zaposlitve obdavči po progresivni lestvici z najvišjo davčno stopnjo 43%), temveč tudi zaradi tega ker v tem primeru ni potrebno obračunati prispevkov za socialno varnost (povzeto po Italy - Italian Tax Authorities issue clarification of treatment of stock options, 2007; Branilovic, 2007; Italy, Taxation of International Assignees, 2007; Jamieson, 2007; Tax Favoured Plans Dealt Blows in India and Italy, 2007).

4.7. Nemčija

V Nemčiji so opcije obdavčljive ob izvršitvi. Obdavčljivi dohodek običajno predstavlja razlika med tržno ceno delnice v trenutku izvršitve in izvršilno ceno. Tak dohodek je lahko oproščen davka v primeru, da se zaposlitev v obdobju med podelitvijo opcij in izpolnitvijo pogojev za izvršitev (vesting) ni izvajala v Nemčiji in posledično dohodek iz zaposlitve ni bil obdavčen v Nemčiji. Boniteta iz naslova opcij se izračuna glede na število delovnih dni med podelitvijo opcij in izpolnitvijo pogojev za izvršitev. Od obdavčljivega dohodka je mogoče odšteti določene stroške, bodisi dejanske, bodisi normirane. V primeru selitve v Nemčijo je mogoče uveljavljati stroške selitve, v kolikor jih delodajalec delavcu ne povrne.

Od dividend se odvaja davčni odtegljaj v višini 20%, v končni fazi pa se dohodek obdavči po progresivni lestvici. Obdavčljivih je le 50% prejetih dividend. Upoštevati je mogoče tudi določene s tem povezane stroške (povzeto po Fischer, Zmuda, 2007).

4.8. Švedska

Na Švedskem so opcije obdavčene ob izvršitvi in sicer kot boniteta, oziroma ob prenosu lastništva. Kljub temu obstaja poseben odhodni predpis, po katerem se v primeru, da zaposleni preneha imeti svoje običajno bivališče na Švedskem, na dan odhoda obdavčijo vse opcije, za katere so bili izpolnjeni pogoji za izvršitev (vesting) v tem času, in sicer kot če bi jih zaposleni prodal. Po drugi strani pa opcije, za katere so bili izpolnjeni pogoji za izvršitev (vesting) preden se je posameznik preselil na Švedsko, niso predmet obdavčitve na Švedskem (povzeto po Andersson, Melbi, 2007).

4.9. Velika Britanija

V Veliki Britaniji so opcije običajno obdavčene ob izvršitvi in sicer tudi v primeru, ko je zavezanec nerezident Velike Britanije in se opcije nanašajo na preteklo ali prihodnjo zaposlitev v Veliki Britaniji. V primeru, da so torej posamezniku podeljene opcije po ponudbi za napotitev v Veliko Britanijo, bodo oblasti skušale dokazati, da se te opcije nanašajo na prihodnjo zaposlitev v Veliki Britaniji.

Kapitalski dobički so obdavčeni po stopnji 18% ne glede na čas lastništva, pri čemer je določen znesek oproščen davka.

Poleg tega se davčno leto razlikuje od koledarskega in sicer poteka od 6. aprila do 5. aprila naslednjega leta (povzeto po Personal Income Tax, 2007; UK – Capital gains tax on sale of shares, 2007; United Kingdom – HMRC issue revised guidance regarding the taxation of stock options granted to individuals when not resident in the UK, 2007; Self Assessment: Key dates, 2007).

4.10. Združene Države Amerike

V ZDA ločijo dve vrsti opcij v povezavi z nagrajevanjem, tako imenovane 'incentive stock options' oziroma kvalificirane opcije, ki izpolnjujejo določene pogoje v povezavi z davčno zakonodajo, in pa nekvalificirane opcije, ki teh pogojev ne izpolnjujejo. Kvalificirane opcije so predmet posebne davčne obravnave, ki omogoča, da se obdavčenje odloži do prodaje delnic, dohodek pa se obdavči kot kapitalski dobiček, ne kot dohodek iz zaposlitve. Ko je taka opcija podeljena, ni davčnih posledic, ker je eden od pogojev take opcije, da je izvršilna cena enaka pošteni tržni vrednosti delnice v trenutku podelitve. Nadalje ni davčnih posledic tudi ob izvršitvi. Vsak dohodek iz tega naslova se od podelitve dalje kaže v spremembi davčne osnove dohodka iz kapitala. V kolikor zaposleni ne odsvoji delnic v določenem času po izvršitvi, se vsi dobički iz tega naslova obravnavajo kot kapitalski dobički in so obdavčeni po nižji davčni stopnji.

Ne glede na to, je dohodek lahko obdavčen tudi s tako imenovanim 'Alternative Minimum Tax' (v nadaljevanju ATM). Davčno osnovo predstavlja razlika med izvršilno ceno in pošteno tržno vrednostjo teh delnic na dan izvršitve opcij.

Nekvalificirane opcije so lahko obdavčene že ob podelitvi, najpogosteje pa so obdavčene ob izvršitvi in sicer tako z običajnim davkom kot z ATM. Razlika med izvršilno ceno in tržno ceno v času izvršitve se obravnava kot običajni dohodek in je obdavčen po običajnih stopnjah. Pri izvršitvi se vsi dobički obravnavajo kot kapitalski dobički (povzeto po Delbecq, 2007; Caplinger, 2007).

Različne države torej dohodke iz naslova opcij različno obravnavajo, pri čemer je pomembno, kje imajo ti dohodki vir, kje ima zavezanec status rezidenta in kje nerezidenta, ter ali je med

zadevnimi državami podpisan sporazum oziroma konvencija o izogibanju dvojnega obdavčevanja ali ne. Od spleta teh dejstev je namreč odvisno, kje in kako bo posameznik v končni fazi obdavčen. Do sedaj smo predvidevali, da je posameznik v celotnem obdobju rezident Slovenije in nobene druge države, zato smo se osredotočili na njegove davčne obveznosti v Sloveniji. Posameznik pa se lahko na primer po izvršitvi opcij preseli v tujino, kar lahko vpliva na njegov davčni položaj in obveznosti tako v Sloveniji kot v tujini, še posebej, če v tem času prejme dividende ali delnice proda. Prav tako se nismo ukvarjali s tem, kako so posameznikovi dohodki iz naslova opcij obdavčeni v tujini, v kolikor je izplačevalec dohodka tuja družba. V vseh teh primerih je potrebno gledati širšo sliko.

5. MEDNARODNA OBDAVČITEV OPCIJ

5.1. Davčni status

Davčni zavezanec je v posamezni državi vedno obdavčen glede na njegov davčni status v tej državi in sicer ima lahko status rezidenta ali status nerezidenta. Kot rezident je obdavčen po svetovnem dohodku, kar pomeni, da je v državi rezidenstva obdavčen ves njegov prejeti dohodek, ne glede na to, v kateri državi mu je bil izplačan. Kot nerezident je obdavčen po dohodku z virom v državi, katere nerezident je.

Vsaka država ima svoja pravila glede tega, koga šteje za rezidenta in koga za nerezidenta. Tako se na primer v skladu s 6. členom ZDoh-2 (2008) za rezidenta Slovenije šteje fizična oseba, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

1. »ima uradno prijavljeno stalno prebivališče v Sloveniji;
2. biva izven Slovenije zaradi zaposlitve v diplomatskem predstavništvu, konzulatu, mednarodni misiji Republike Slovenije ali stalnem predstavništvu Republike Slovenije pri Evropski uniji, kot javni uslužbenec z diplomatskim ali konzularnim statusom, ali je zakonec ali vzdrževani družinski član takega javnega uslužbenca in prebiva s to osebo;
3. je bil rezident Slovenije v kateremkoli obdobju preteklega ali tekočega leta in biva izven Slovenije zaradi zaposlitve:
 - v diplomatskem predstavništvu, konzulatu, mednarodni misiji Republike Slovenije ali stalnem predstavništvu Republike Slovenije pri Evropski uniji, kot javni uslužbenec v tehnični ali administrativni funkciji, brez diplomatskega ali konzularnega statusa;
 - kot javni uslužbenec ali funkcionar v državnem organu ali drugem organu lokalne skupnosti, in sicer v državi, ki na podlagi vzajemnosti takega uslužbenca ne šteje za svojega rezidenta;
 - kot uslužbenec v institucijah Evropskih skupnosti, Evropski centralni banki, Evropskem monetarnem institutu ali Evropski investicijski banki, ali je zakonec, ki ni zaposlen in ne opravlja dejavnosti, ali vzdrževan otrok takega uslužbenca in prebiva s to osebo;
4. ima svoje običajno bivališče ali središče svojih osebnih in ekonomskih interesov v Sloveniji, ali

5. je v kateremkoli času v davčnem letu prisoten v Sloveniji skupno več kot 183 dni.«

Fizična oseba je lahko rezident Slovenije tudi samo del davčnega leta.

Podobne kriterije imajo tudi v drugih državah. Običajno se gleda:

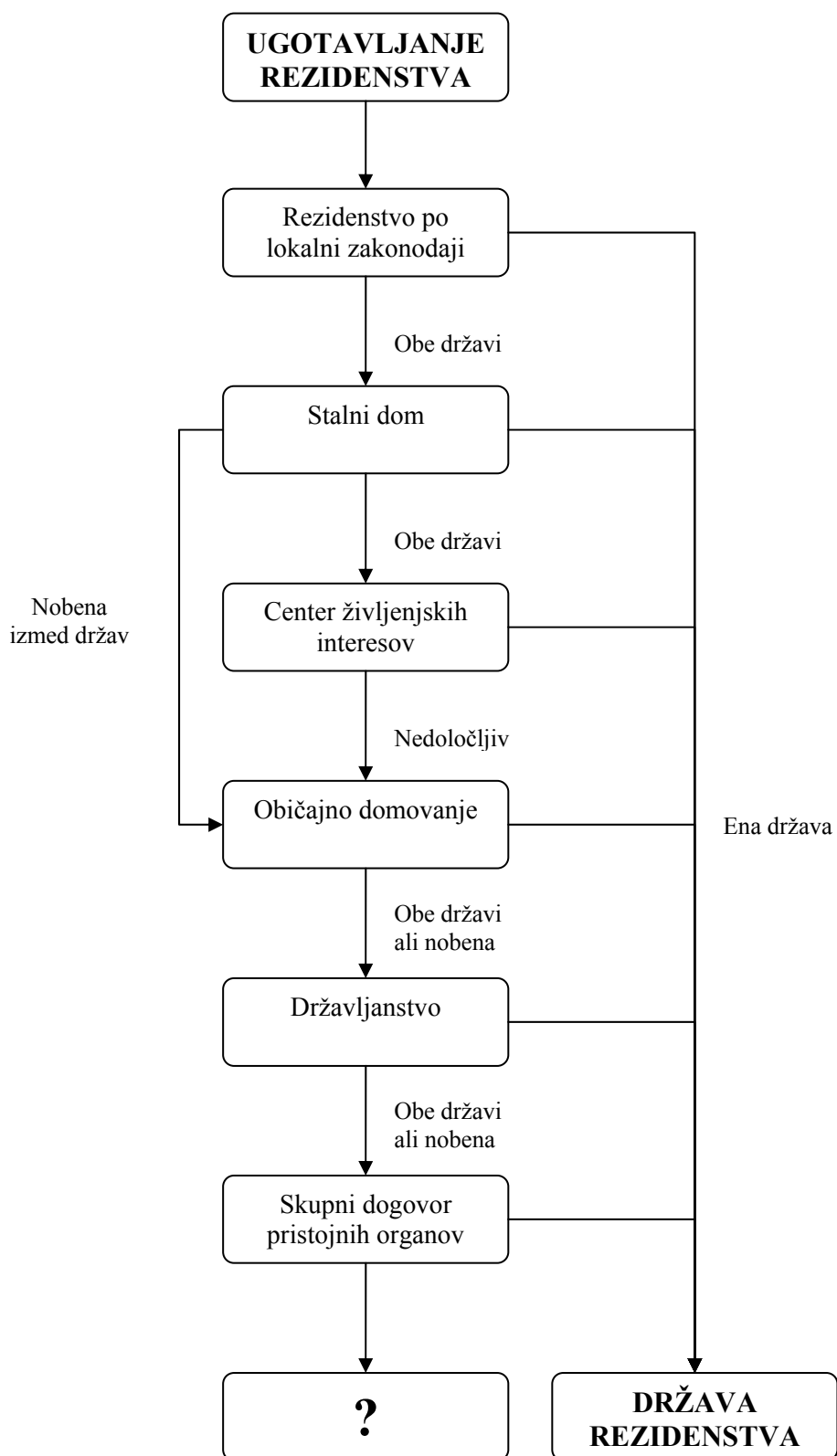
- fizično prisotnost – oseba mora torej biti fizično prisotna v državi določeno število dni, zato da se jo smatra za rezidenta tiste države;
- 'domicile' – kje se nahaja tako imenovani dom, kjer si oseba želi prebivati, pojem je širši od prebivališča;
- 'permanent home' oziroma stalni dom – kje se nahaja stalno prebivališče te osebe oziroma prebivališče, ki je tej osebi vedno na voljo;
- kapital – investicije;
- družinski člani – kje ima oseba vzdrževane družinske člane kot so zakonec ali partner, otroci ali posvojenci, tudi starši;
- narodnost;
- 'substancial presence test' (ZDA).

Glede na omenjene kriterije je fizična oseba lahko tudi rezident večih držav ali pa nobene. V kolikor je na primer nekdo državljani ZDA, ima dom v Franciji, ženo in otroke na Nizozemskem, upravlja s svojim premoženjem iz Belgije, v Sloveniji pa je preživel več kot 183 dni v davčnem letu, se smatra za rezidenta v vseh zgoraj omenjenih državah. Potemtakem, bi moral biti v vseh navedenih državah obdavčen po svetovnem dohodku, da pa se to ne dogaja, so nekatere države med seboj podpisale bilateralne sporazume oziroma konvencije o izogibanju dvojnega obdavčevanja, ki to bolj ali manj preprečujejo. V KIDO so v 4. členu določene tako imenovane 'tiebreaker rules' oziroma prelomna pravila, ki niso vezana na lokalno zakonodajo obseg držav podpisnic, in s pomočjo katerih se določi le ena država rezidenstva za fizično osebo, ki je v skladu z lokalnimi zakonodajami rezident v dveh državah. Taka oseba se potem v davčnem smislu šteje za rezidenta le te države in je posledično njen celotni dohodek obdavčen v tej državi. V kolikor je oseba rezident v več kot dveh državah, je situacija nekoliko bolj zapletena. Proces določanja rezidentskega statusa s pomočjo KIDO je prikazan na Sliki 3 na strani 22.

Prvi kriterij je tako imenovani 'permanent home' oziroma stalni dom. To ni nujno kraj, kjer ima oseba prijavljeno stalno prebivališče. Lahko gre za lastno hišo ali stanovanje, najeto stanovanje ali najeto sobo z opremo. Pomembno je, da je to prebivališče osebi v vsakem trenutku na voljo in to za daljše časovno obdobje.

V kolikor ima oseba stalni dom v eni izmed obeh držav podpisnic, se za davčne namene šteje za rezidenta tiste države in je posledično obdavčena po svetovnem dohodku v tisti državi. V kolikor pa ima oseba stalni dom v obeh državah podpisnicah, je potrebno aplicirati naslednji kriterij, to je center življenjskih interesov.

Slika 3: Proces določanja rezidentskega statusa s pomočjo KIDO

Vir: Lasten prikaz.

Center življenjskih interesov posameznika določajo njegovi osebni in ekonomski odnosi. Gleda se predvsem na družinske in družbene vezi, zaposlitev, politične, kulturne in druge aktivnosti, poslovanje, investicije itd. Pri tem je potrebno na okoliščine gledati kot na celoto, čeprav v praksi osebne vezi običajno prevladajo.

V kolikor ima oseba center življenjskih interesov v eni izmed obeh držav podpisnic, se za davčne namene smatra za rezidenta tiste države in je posledično obdavčena po svetovnem dohodku v tisti državi. V kolikor pa ima stalni dom v obeh državah podpisnicah in ni mogoče določiti, v kateri izmed njih je center njegovih življenjskih interesov, oziroma nima stalnega doma v nobeni izmed omenjenih držav, se aplicira naslednji kriterij, to je 'habitual abode' oziroma običajno bivališče. Tu gre za vprašanje, v kateri državi podpisnici oseba preživi več časa. Pri tem se ne gleda le bivanje v njegovem stalnem domu, v kolikor ga v teh državah ima, ampak tudi bivanje v hotelih, pri prijateljih in podobno. KIDO ne predpisuje kolikšen časovni razpon je dejansko potrebno vzeti za primerjavo. Potrebno je upoštevati dovolj dolgo časovno obdobje in tudi intervale bivanja.

V kolikor ima oseba običajno bivališče v eni izmed obeh držav podpisnic, se za davčne namene smatra za rezidenta tiste države in je posledično obdavčena po svetovnem dohodku v tisti državi. V kolikor pa običajnega bivališča ni mogoče določiti, bodisi ker je njeno običajno bivališče v obeh ali pa v nobeni izmed držav podpisnic, se aplicira naslednji kriterij, to je državljanstvo.

V kolikor je oseba državljan le ene izmed držav podpisnic, se za davčne namene smatra za rezidenta tiste države in je posledično obdavčena po svetovnem dohodku v tisti državi. V kolikor pa je državljan obeh držav podpisnic oziroma nobene izmed njih, potem vprašanje sporazumno in v sodelovanju rešujejo za to pristojni organi v obeh državah podpisnicah na podlagi pisne prošnje. Pri tem je treba opozoriti na dejstvo, da so taki procesi lahko dolgotrajni (trajajo lahko tudi več let). Pristojni organi namreč niso zavezani najti rešitev in v povprečju rešijo okoli 90% primerov (Kosters, 2007). Pri tem posameznik nima nobenega vpliva na končno odločitev, poleg tega pa ima lahko zaradi tega denarne probleme, saj je kot rezident dveh držav dolžan plačevati akontacijo dohodnine v obeh državah, medtem ko ni upravičen do povračila preveč plačanega davka dokler se ne razreši vprašanje njegovega statusa, saj ni jasno, katera država je dolžna opraviti vračilo.

Zavezanec se mora torej v prvi vrsti pozanimati, v katerih državah velja za rezidenta in v katerih za nerezidenta. Pri tem so mogoči naslednji scenariji:

5.1.1. Zavezanec je rezident Slovenije in nerezident tuje države v skladu z lokalnima zakonodajama

Ta situacija je običajna, ko tuja družba slovenskemu državljanu, ki živi in opravlja delo v Sloveniji, podeli opcije. Zavezanec je v tem primeru v Sloveniji obdavčen po svetovnem dohodku (natančnejši opis je v 3. poglavju), medtem ko je tuji dohodek lahko obdavčen tudi v

tujini, v kolikor ima tuja država pravico do obdavčitve po viru. To pomeni, da bo moral tuji dohodek že med letom prijaviti tudi v Sloveniji.

5.1.2. Zavezanec je rezident Slovenije in rezident tuje države v skladu z lokalnima zakonodajama

V kolikor je Slovenec na primer napoten na delo v drugo državo, obstaja velika verjetnost, da ga bo ta država opredelila za rezidenta v skladu z lokalno zakonodajo, medtem ko je v Sloveniji že tako ali tako rezident že od prej. To pomeni, da bo moral dohodek prijavljati v obeh državah in ker bo v obeh državah obdavčen po svetovnem dohodku, bo posledično njegov dohodek obdavčen dvakrat. Temu ni tako, kadar je med državama sklenjena KIDO. V tem primeru bo potrebno za določitev statusa uporabiti prelomna pravila.

Zavezanec s tem, ko se odloča, kje bo njegovo bivališče, družina itd. lahko odločilno vpliva na to, v kateri državi podpisnici bo glede na kriterije KIDO v končni fazi opredeljen za rezidenta za davčne namene in bo obdavčen po svetovnem dohodku. To velja za vse kriterije KIDO razen zadnjega, kjer imajo zadnjo besedo za to pristojni organi. Zavezanec se mora torej najprej odločiti, kaj se mu bolj izplača: ostati rezident Slovenije ali postati rezident druge države, ker je tam morda ugodnejši davčni režim. Ker pa pri določitvi njegovega statusa običajno igrajo veliko vlogo tudi družina, čas bivanja v tujini in pa interni pravilniki delodajalca (na primer o napotitvah), se posameznikove možnosti vpliva temu primerno zmanjšajo.

Posameznik ima v osnovi bivališče v Sloveniji. Ta mu je lahko v vsakem trenutku na voljo, pri čemer se šteje, da ima ta posameznik stalni dom v Sloveniji. Ker mora v času napotitve v tujini tudi nekje prebivati, bo imel v tej drugi državi ravno tako na voljo stalni dom, zato bo njegov status na podlagi tega pravila nedoločljiv. V kolikor pa svoj dom v Sloveniji v času napotitve odda v najem, se njegov stalni dom in status rezidenta preneseta v državo napotitve. Pri posameznikih brez družine to ni problematično, v kolikor pa ima zavezanec družino, bi bilo to mogoče le v primeru, da se družina z njim preseli v tujino. Glede na to, da so zakonski partnerji običajno zaposleni, otroci šolo obvezni in da so take napotitve večinoma kratkoročne narave, se to običajno ne dogaja. Posledično veljajo taki napoteni delavci običajno za rezidente Slovenije, saj je glede na naslednji kriterij njihov center življenjskih interesov v Sloveniji. V kolikor bi se z njimi preselila tudi družina, pa bi se center njihovih življenjskih interesov po vsej verjetnosti premaknil v tujino, kjer bi v tem primeru veljali za rezidente, tudi če bivališča v Sloveniji ne bi oddali v najem. Seveda je treba pri tem upoštevati tudi ekonomske vezi.

V kolikor pa med državama ni sklenjena KIDO in je posameznik v obeh državah opredeljen za rezidenta po lokalni zakonodaji, je tak posameznik obdavčen po svetovnem dohodku v obeh državah. Najboljša rešitev v tem primeru je, da posameznik poizkusi pridobiti status nerezidenta v skladu z lokalno zakonodajo v eni izmed držav, kar pa je običajno težko. O tem nekoliko več v naslednji točki.

5.1.3. Zavezanec je nerezident Slovenije in rezident tuje države v skladu z lokalnima zakonodajama

Državljan Slovenije je v osnovi vedno tudi rezident Slovenije, saj običajno izpolnjuje vsaj enega izmed pogojev: biva v državi več kot 183 dni, ima tu prijavljeno stalno prebivališče, je tu njegovo običajno bivališče ali center osebnih in ekonomski interesov.

V kolikor je v interesu posameznika, da postane nerezident Slovenije za davčne namene, mora v Sloveniji bivati manj kot 183 dni, kar pomeni, da se mora že zelo kmalu v davčnem letu izseliti v tujino in se čim manjkrat vračati v Slovenijo, saj bi lahko ponovno postal rezident Slovenije ne le zaradi bivanja več kot 183 dni temveč tudi zaradi tega, ker bi se smatralo, da je njegovo običajno bivališče v Sloveniji. Velikokrat se tudi zgodi, da oseba ostane rezident Slovenije samo zato, ker ob odhodu pozabi odjaviti stalno prebivališče v Sloveniji, tudi če se iz Slovenije izseli na primer za stalno. Če oseba nima prijavljenega stalnega prebivališča v Sloveniji, to še ne pomeni, da ne more imeti tu v lasti nepremičnine.

Najtežje je premakniti center življenjskih interesov, še posebej za posameznike z družino, saj to pomeni, da se mora z njim izseliti tudi družina, da se bivališče odda v najem itd., skratka da se prekine čim več vezi s Slovenijo.

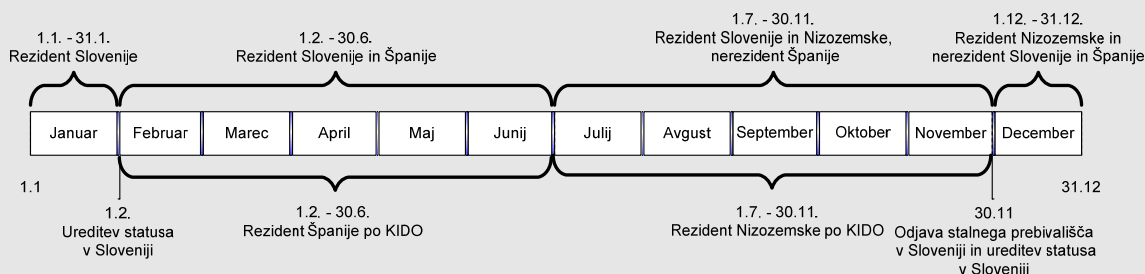
Pri tem je bistvenega pomena, da v izogib nevšečnostim svoj davčni status pred odhodom tudi formalno uredi na pristojnem davčnem uradu, kjer odda izpolnjeni vprašalnik Ugotovitev rezidentskega statusa (odhod iz Republike Slovenije) (priloga 4), sploh če odhaja za dalj časa. Rezidenstvo se presoja za vsako davčno leto posebej, vendar v primeru, da se okoliščine, ki vplivajo na posameznikov status, v novem davčnem letu ne spremenijo, zavezancu ni treba podajati nove vloge za ugotovitev rezidentskega statusa.

Posameznik, ki preneha biti rezident Slovenije, mora v skladu z 2. odstavkom 269. člena ZDavP-2 (2006) vložiti napoved za odmero dohodnine najpozneje do odhoda iz Slovenije, če odide iz Slovenije pred 30. junijem tekočega leta. Napoved vloži za obdobje davčnega leta, v katerem je bil rezident. V preostalem obdobju bo moral kot nerezident prijavljati le dohodke z virom v Sloveniji, v kolikor izplačevalec dohodka ni tudi plačnik davka. To bo na primer v primeru prejema najemnine od fizične osebe in pa v primeru prodaje delnic v Sloveniji. V kolikor pa je izplačevalec dohodka zavezan k davčnem odtegljaju, zavezanec nima nobene nadaljnje obveznosti poročanja v Sloveniji. To je v primeru, ko zavezanec prejme dividende slovenskega izplačevalca ali izvrši slovenske opcije. Plačana akontacija dohodnine se šteje kot dokončni davek v Sloveniji. Kljub temu se je potrebno pozanimati, če mora zavezanec dohodek prijaviti v tuji državi, kjer je rezident in kot tak obdavčen po svetovnem dohodku.

Primer 5: Ugotavljanje rezidentskega statusa

Slovenski državljan je zaposlen v slovenskem podjetju in opravlja delo v Sloveniji. Živi v svojem stanovanju v Lescah in nima družine. S 1.2. se zaposli v Španiji, kjer delo tudi opravlja. Svoje stanovanje v Lescah odda v najem, a ne odjavi stalnega prebivališča, v Španiji pa mu je na voljo službeno stanovanje. S 1.7. ga španski delodajalec za dve leti napoti na delo na Nizozemsko, kjer dela pod nadzorom nizozemskega podjetja. Na Nizozemskem najame stanovanje, se včlani v fitness, naroči lokalni časopis itd. in se zaljubi v soseda. Plačo mu še naprej izplačuje španski delodajalec, v službeno stanovanje v Španiji pa se vseli študent na praksi. 30.11. odjavi stalno prebivališče v Sloveniji in se preseli k partnerici na Nizozemskem. Stanovanje v Sloveniji še naprej oddaja v najem. Njegov status v omenjenem davčnem letu je prikazan na Sliki 4.

Slika 4: Davčni status posameznika v davčnem letu po državah in obdobjih ter dogodki

Vir: Lasten prikaz.

5.2. Konvencije o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka

Slovenija ima z drugimi državami sklenjenih 44 veljavnih Konvencij o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka (Priloga 5). Poleg določanja davčnega statusa (rezident/nerezident) glede na prelomna pravila KIDO v nadaljevanju določajo katera od držav ima pravico do obdavčitve posameznega dohodka in v kakšni meri, ter predpisujejo metode za odpravo dvojnega obdavčevanja. Vsaka posamezna KIDO je seveda specifična in odvisna od pogajanj med državama podpisnicama, kljub temu pa obstaja nekaj modelov KIDO, ki povzemajo vsebino večine podpisanih KIDO, in sicer ameriški model, model združenih narodov in OECD model KIDO. V nadaljevanju je vzeta za primer OECD model KIDO.

15. člen tega modela predpisuje, kako je z dohodkom iz zaposlitve. Plače in podobna izplačila, ki jih pridobi rezident države pogodbenice v povezavi z zaposlitvijo, bodo obdavčljivi le v tej državi, razen v primeru, da se zaposlitev izvaja v drugi državi pogodbenici. Če se zaposlitev izvaja v drugi državi pogodbenici, je tako plačilo za delo lahko obdavčeno v tej drugi državi.

Ne glede na to, bo izplačilo, ki ga pridobi rezident države pogodbenice v povezavi z zaposlitvijo, ki se izvaja v drugi državi pogodbenici, obdavčljivo le v prvi državi pogodbenici, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- prejemnik je v drugi državi prisoten manj kot 183 dni v kateremkoli obdobju dvanajstih mesecev, ki se prične ali konča v zadevnem davčnem letu, in
- plačilo izplača delodajalec, ki ni rezident te druge države, ali pa se plačilo izplača v imenu takšnega delodajalca, in
- plačilo ne bremeni stalne poslovne enote, ki jo ima delodajalec v tej drugi državi.

Dividende, ki jih izplača podjetje, ki je rezident države pogodbenice, rezidentu druge države pogodbenice, se lahko obdavčijo v tej drugi državi, kot to predpisuje 10. člen modela.

Kljub temu so lahko take dividende obdavčene tudi v državi, katere rezident je podjetje, ki dividende izplača, in sicer v skladu z zakoni te države, vendar v primeru, da je upravičenec do dividend rezident druge države pogodbenice, tako odmerjeni davek ne bo presegel 15% bruto zneska dividend.

Kako je z obdavčitvijo kapitalskih dobičkov predpisuje 4. odstavek 13. člena modela, ki pravi, da se dobički, ki jih ima rezident države pogodbenice iz naslova odsvojitve delnic, katerih 50% vrednosti ali več izvira posredno ali neposredno iz nepremičnega premoženja, ki se nahaja v drugi državi pogodbenici, lahko obdavči v tej drugi državi.

22. člen predpisuje kako je z obdavčitvijo premoženja, med drugim tudi premičnega premoženja. Premično premoženje posameznikov je obdavčljivo le v državi rezidenstva.

Nadalje so v 23. členu modela opredeljene metode za odpravo dvojnega obdavčevanja za vsako od držav podpisnic. Predvideni sta dve metodi in sicer metoda izvzetja oziroma oprostitve, ki deluje na ravni dohodka in pa metoda odbitka oziroma kredita, ki deluje na ravni davka.

5.2.1. Metoda izvzetja

Pri metodi oprostitve se dohodek ali premoženje, ki se po določbah konvencije lahko obdavči v državi vira, ne obdavči v državi rezidenstva. Obstajata dve različici metode in sicer:

- metoda polne oprostitve - pri tej metodi se dohodek ali premoženje zavezanca, ki se glede na določbe konvencije lahko obdavči v državi vira, ne upošteva pri določanju davka od drugega dohodka ali premoženja v državi rezidenstva zavezanca, ne glede na to, ali je država vira ta dohodek tudi dejansko obdavčila ali ne.

Primer 6: Metoda polne oprostitve

Posameznik ima dohodek 60.000,00 EUR, od katerega se plača davek po lestvici. Poleg tega je prejel tudi dohodek iz tujine iz naslova izvršitve opcij v višini 1.000,00 EUR in od katerega je bil plačan davek v državi vira v višini 10%. Posameznik je bil rezident

Slovenije celo leto in ima enega vzdrževanega družinskega člana. Obračun davka v tem primeru je prikazan v Tabeli 6.

Tabela 6: Obračun dohodnine z uporabo metode izvzetja

Dohodek doma	60.000,00 EUR
Dohodek v tujini	
Skupaj bruto dohodek	60.000,00 EUR
Prispevki za socialno varnost	13.260,00 EUR
Splošna olajšava	2.959,60 EUR
Olajšava za 1 vzdrževanega družinskega člana	2.183,76 EUR
Davčna osnova	41.596,64 EUR
Dohodnina	14.251,46 EUR

Vir: Lasten izračun.

- metoda oprostitve s progresijo - pri tej metodi se dohodek ali premoženje zavezanca, ki se glede na določbe konvencije lahko obdavči v državi vira, ravno tako ne obdavči v državi rezidenstva zavezanca, vendar pa ima država rezidenstva pravico ta dohodek ali premoženje upoštevati pri izračunu davka na preostali dohodek ali premoženje zavezanca. Ta metoda pride do izraza le v primeru, da je dohodek podvržen progresivni davčni stopnji, saj je v primeru enotne davčne stopnje tako izračunani davek enak, pa če upoštevamo tuji dohodek ali ne.

Primer 7: Metoda oprostitve s progresijo

Posameznik ima dohodek 60.000,00 EUR, od katerega se plača davek po lestvici. Poleg tega je prejel tudi dohodek iz tujine iz naslova izvršitve opcij v višini 1.000,00 EUR in od katerega je bil plačan davek v državi vira v višini 10%. Posameznik je bil rezident Slovenije celo leto in ima enega vzdrževanega družinskega člana. Obračun davka v tem primeru je prikazan v Tabeli 7 na strani 29.

Tabela 7: Obračun dohodnine z uporabo metode izvzetja s progresijo

Dohodek doma	60.000,00 EUR	60.000,00 EUR
Dohodek v tujini	1.000,00 EUR	
Skupaj bruto dohodek	61.000,00 EUR	60.000,00 EUR
Prispevki za socialno varnost	13.260,00 EUR	13.260,00 EUR
Splošna olajšava	2.959,60 EUR	2.959,60 EUR
Olajšava za 1 vzdrževanega družinskega člana	2.183,76 EUR	2.183,76 EUR
Davčna osnova	42.596,64 EUR	41.596,64 EUR
Dohodnina	14.661,46 EUR	14.317,27 EUR
Mejna stopnja dohodnine	34,42%	

Vir: Lasten izračun.

5.2.2. Metoda odbitka

Po metodi kredita država rezidenstva izračuna davek od svetovnega dohodka ali premoženja zavezanca, tudi če ima le-ta vir v drugi državi in se po določbah konvencije lahko obdavči tudi v državi vira (izvzeti pa mora dohodek ali premoženje, ki se po določbah konvencije lahko obdavči le v državi vira). Od tako izračunanega davka se odšteje davek, plačan v drugi državi.

Tudi pri tej metodi obstajata dve različici in sicer:

- metoda polnega odbitka - pri tej metodi država rezidenstva od odmerjenega davka odšteje celotni znesek davka, ki je bil plačan v drugi državi.

Primer 8: Metoda polnega odbitka

Posameznik ima dohodek 60.000,00 EUR, od katerega se plača davek po lestvici. Poleg tega je prejel tudi dohodek iz tujine iz naslova izvršitve opcij v višini 1.000,00 EUR in od katerega je bil plačan davek v državi vira v višini 10%. Posameznik je bil rezident Slovenije celo leto in ima enega vzdrževanega družinskega člana. Obračun davka v tem primeru je prikazan v Tabeli 8 na strani 30.

Tabela 8: Obračun dohodnine z uporabo metode polnega odbitka

Dohodek doma	60.000,00 EUR
Dohodek v tujini	1.000,00 EUR
Skupaj bruto dohodek	61.000,00 EUR
Prispevki za socialno varnost	13.260,00 EUR
Splošna olajšava	2.959,60 EUR
Olajšava za 1 vzdrževanega družinskega člana	2.183,76 EUR
Davčna osnova	42.596,64 EUR
Dohodnina	14.661,46 EUR
Tuji davek	100,00 EUR
Davčna obveznost	14.561,46 EUR

Vir: Lasten izračun.

- metoda navadnega odbitka - pri tej metodi se od davka, odmerjenega v državi rezidenstva odšteje le tisti del davka, plačanega v državi vira, ki je enak davku, ki bi bil na ta dohodek plačan v državi rezidenstva.

Primer 9: Metoda navadnega odbitka

Posameznik ima dohodek 60.000,00 EUR, od katerega se plača davek po lestvici. Poleg tega je prejel tudi dohodek iz tujine iz naslova izvršitve opcij v višini 1.000,00 EUR in od katerega je bil plačan davek v državi vira v višini 50% (500,00 EUR). Ker je davčna stopnja v državi vira višja kot v Sloveniji (41%), se posamezniku davek plačan v tujini ne bo priznal v celoti, ampak le delno. Posameznik je bil rezident Slovenije celo leto in ima enega vzdrževanega družinskega člana. Obračun davka v tem primeru je prikazan v Tabeli 9 na strani 31.

Tabela 9: Obračun dohodnine z uporabo metode navadnega odbitka

Dohodek doma	60.000,00 EUR
Dohodek v tujini	1.000,00 EUR
Skupaj bruto dohodek	61.000,00 EUR
Prispevki za socialno varnost	13.260,00 EUR
Davčna osnova I	47.740,00 EUR
Splošna olajšava	2.959,60 EUR
Olajšava za 1 vzdrževanega družinskega člana	2.183,76 EUR
Davčna osnova II	42.596,64 EUR
Dohodnina	14.661,46 EUR
Delež tujega dohodka v davčni osnovi I	2,09%
Priznani delež tujega davka	307,11 EUR
Davčna obveznost	14.354,35 EUR

Vir: Lasten izračun.

O tem, kaj določa KIDO in kako lahko te pravice v posamezni državi tudi uveljavlja (predložitev potrdila o rezidenstvu, KIDO obrazci itd.), se mora rezident neke države pozanimati že pred izplačilom dohodka, saj si drugače lahko nakoplje dodatno delo in stroške. V kolikor namreč KIDO predpisuje, da lahko druga država obdavči dohodek le do določenega odstotka ali pa sploh ne, ob izplačilu dohodka v tej drugi državi pa se tega ne upošteva, se preveč plačani davek v drugi državi v državi rezidenstva ne bo odbil od dohodnine, temveč ga bo potrebno zahtevati nazaj od te druge države. Rezident mora torej vedeti koliko je znašal bruto dohodek ter ali in kako je bil obdavčen v drugi državi, zato da bi lahko uveljavljal ustrezno znižanje davka v državi rezidenstva pa potrebuje tudi dokazilo o plačanem tujem davku. To je lahko potrdilo tuje davčne uprave oziroma drug verodostojen dokument z vsemi potrebnimi podatki.

Kar zadeva same metode za odpravo dvojnega obdavčevanja lahko nastane problem izračunavanja deleža tujega davka, ki se nanaša na dohodke, ki se pri nas všttevajo v davčno osnovo in sicer v primeru, ko se v davčno osnovo v tujini všttevajo tudi dohodki, ki so pri nas obdavčeni cedularno, saj moramo v tem primeru poznati način izračunavanja dohodnine v tuji državi, da lahko naredimo tak izračun. Zaradi tega in ker je za preverjanje informativnega izračuna DURS oziroma odmerne odločbe v drugih državah prav tako potrebno podrobno poznavanje načina izračunavanja dohodnine v obeh zadevnih državah, se je v takem primeru pametno obrniti na davčnega svetovalca.

5.3. Problem dvojnega obdavčevanja

Kljub KIDO se lahko pojavijo določeni problemi, ki še vedno lahko pripeljejo do dvojne obdavčitve, in sicer v naslednjih primerih:

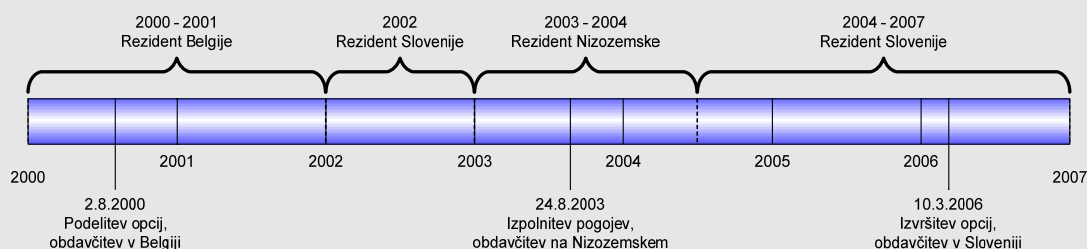
- tuji davek je odmerjen v drugem davčnem letu kot domači davek;

Dohodek iz naslova opcij je razpotegnjen skozi daljše obdobje in je lahko v različnih državah obdavčen ob podelitvi, ob izpolnitvi pogojev za izvršitev, ob izvršitvi in ob prodaji delnic ali opcij. V kolikor zaposleni v tem času spremeni kraj rezidenstva ali kraj izvajanja zaposlitve med trenutkom ko je opcija podeljena in trenutkom, ko se delnice prodajo, lahko tak zaposleni plača podobne ali enake davke za isti dohodek ali del dohodka v večih državah. Ker se podelitev, izpolnitev pogojev in izvršitev opcij navadno dogodijo v različnih letih, je tudi davek, ki se sicer nanaša na isto stvar, odmerjen in plačan v različnih letih, zato lahko pride do dvojne obdavčitve, saj zavezanec običajno ne more uveljavljati preteklega davka, sploh tujega, v tekočem davčnem letu.

Primer 10: Dvojna obdavčitev ker je davek odmerjen v različnih davčnih letih

Zavezancu so bile v letu 2000, ko je bil rezident Belgije, podeljene slovenske opcije. Leta 2002 se je vrnil za eno leto nazaj v Slovenijo, potem pa ga je delodajalec za leto in pol napotil na Nizozemsko, kjer je postal rezident. V tem času so bili izpolnjeni pogoji za izvršitev opcij. Po tem obdobju se je zavezanec vrnil v Slovenijo za stalno in leta 2006 opcije izvršil. Isti dohodek je bil tako obdavčen kot dohodek iz zaposlitve v državah in trenutkih kot prikazano na Sliki 5.

Slika 5: Prikaz obdavčitve po državah rezidenstva in dogodkih

Vir: Lasten prikaz.

Po drugi strani pa se je mogoče na ta način davku tudi popolnoma izogniti (v kolikor bi bil na primer zavezanec iz zgornjega primera v letih 2000-2001 rezident Nizozemske, v letih 2003-2004 rezident Slovenije in v letih 2004-2007 rezident Belgije).

Podoben problem se pojavi tudi v primeru, ko je davčno leto v eni državi drugačno od davčnega leta v drugi državi. V Veliki Britaniji, na primer, poteka davčno leto od aprila

do aprila, medtem ko je v Sloveniji enako koledarskemu letu, zato se po eni strani pojavi problem prerazdelitve plačanega davka na dve slovenski davčni leti, po drugi strani pa problem upoštevanja davka v istem davčnem letu, saj morajo Britanci oddati davčno napoved do 31.1. naslednjega leta (na primer za leto 2006/07 do 31.1.2008, kar pomeni da bi bil plačani davek v Veliki Britaniji za leto 2007 v celoti znan šele leta 2009 ali 2010).

- davčne oblasti upoštevajo različne predpise konvencije: zaposlitev (15. in 16. člen) ali dohodek iz kapitala (13. člen);

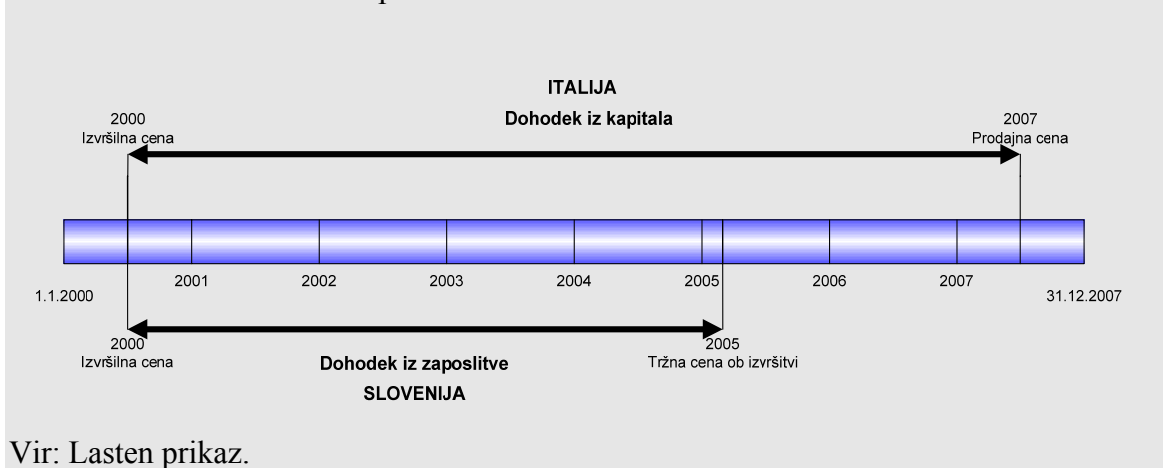
Ne samo, da je isti dohodek lahko obdavčen v večih državah, temveč se ta isti dohodek lahko v različnih državah tudi različno obravnava (dohodek iz zaposlitve : dohodek iz kapitala), kar spet lahko vodi po eni strani v dvojno obdavčenje, po drugi strani pa v popolno izoginitev obdavčenju. KIDO sama se namreč ne ukvarja s tem, kaj je dohodek iz zaposlitve, ampak to prepušča posameznim lokalnim zakonodajam. Meja med dohodkom iz zaposlitve in dohodkom iz kapitala je navadno, ne pa nujno, datum izvršitve opcije.

Primer 11: Dvojna obdavčitev, ko je dohodek v eni državi obdavčen kot dohodek iz zaposlitve, v drugi pa kot dohodek iz kapitala

Zavezancu, rezidentu Slovenije, so bile v letu 2000 podeljene opcije italijanskega podjetja, ki je lastnik slovenskega delodajalca zavezanca. Zavezanec je bil leta 2005 za dve leti napoten na delo v italijansko podjetje, vendar je v skladu s prelomnimi pravili KIDO ostal rezident Slovenije. Opcije je izvršil leta 2006, vendar v Italiji kot državi vira dohodek ni bil obdavčen, saj je opsijski načrt izpolnjeval pogoje italijanske davčne zakonodaje, zato se je trenutek obdavčitve odložil do prodaje delnic. Slovenija kot država rezidentva je v skladu s 15. členom KIDO dohodek obdavčila kot dohodek iz zaposlitve. Ker so napotitev podaljšali še za nadaljnji dve leti, se je k njemu preselila tudi družina, zato je postal rezident Italije. Nato je delnice v letu 2007 prodal in dohodek je bil obdavčen v Italiji kot kapitalski dobiček. Slovenija v skladu s KIDO ni imela pravice do obdavčitve.

Na prvi pogled je videti, kakor da ni prišlo do dvojne obdavčitve, ko pa pogledamo kaj je bilo v obeh primerih obdavčeno dobimo drugačno sliko. Obdavčeni dohodek po državah je prikazan na Sliki 6 na strani 34.

Slika 6: Predmet obdavčitve po vrstah dohodka in državah

Vir: Lasten prikaz.

Dohodek je torej lahko obdavčen v eni državi kot dohodek iz zaposlitve, v drugi državi pa kot kapitalski dobiček, tako da je nemogoče tak davek upoštevati kot davek plačan v drugi državi. KIDO namreč različno obravnavajo različne vrste dohodka glede na to katera država ima pravico do obdavčitve in v kolikšni meri, opredelitev posameznih vrst dohodka pa prepuščajo lokalni zakonodaji.

Podoben problem nastane tudi, kadar gre za različen davek oziroma davek, ki ga v drugi državi ne poznajo, nanaša pa se na isti dohodek, ki je v drugi državi obdavčen z drugim davkom. Tako na primer Slovenija ne pozna odhodnega davka (exit tax), ta isti dohodek pa bi bil pri nas obdavčen v sklopu kapitalskih dobičkov. KIDO namreč ne govori o posameznih davkih, temveč o posameznih vrstah dohodka.

- davčne oblasti uporabijo različne metode za alokacijo dohodka iz naslova opcij med različne države, v katerih se je zaposlitev izvajala;

KIDO v 2. odstavku 15. člena podeljuje državi vira pravico do obdavčitve dohodka, ki je posledica dela v tej državi. Toda večkrat je težko določiti, na katero delo se nanašajo podeljene opcije. Včasih so namreč opcije podeljene kot nagrada za preteklo delo, včasih pa kot motivacija za delo v prihodnosti. Pri tem je pomembno, kakšna so določila pogodbe. Če je v pogodbi določilo, da mora zavezanec ostati zaposlen v podjetju, če želi opcije izvršiti, je mogoče sklepati, da je bil namen podelitve motivacija za nadaljnjo delo, medtem bi v primeru podelitve opcij vsem zaposlenim lahko sklepali, da gre za nagrado za preteklo delo.

Primer 12: Dvojna obdavčitev v primeru uporabe različnih metod za alokacijo dohodka iz naslova opcij med različne države, v katerih se je zaposlitev izvajala

Zaposleni, rezident Slovenije, je napoten na delo v Nemčijo v obdobju od 1.1. do 31.12.2004 in sicer v podjetje iz iste skupine. Po določbah KIDO ostane rezident Slovenije. 1.1.2005 se vrne v Slovenijo in 5.5.2005 mu podelijo opcije. Opcije vedno

podeljuje nemško podjetje in sicer se zaposlenim podelijo za posebne dosežke, ki pa niso posebej opredeljeni. Ko 3.7.2007 opcije izvrši, Slovenija kot država rezidenstva obdavči razliko med tržno ceno v trenutku izvršitve in izvršilno ceno, isti dohodek pa v skladu z 2. odstavkom 15. člena KIDO obdavči tudi Nemčija, ki je mnenja, da se dohodek nanaša na delo v nemškem podjetju. Slovenija ni tega mnenja, zato davka plačanega v Nemčiji pri izračunu dohodnine ne prizna.

Podoben problem nastane tudi v primeru, ko oseba dela v dveh državah, na primer en teden v mesecu v matičnem podjetju v Nemčiji, preostale tri tedne pa v hčerinskem podjetju v Sloveniji.

OECD je predlagal naslednje rešitve:

- država rezidenstva naj upošteva davek plačan v državi vira, četudi sama obdavči dohodek iz zaposlitve iz naslova opcij v drugem letu kot država vira;
- trenutek izvršitve opcije naj predstavlja mejo med dohodkom iz zaposlitve in dohodkom iz kapitala;
- delo zaposlenega, v povezavi s katerim so bile zaposlenemu podeljene opcije naj se določi na podlagi dejstev in okoliščin vsakega posameznega primera, v skladu s predlaganimi smernicami;
- ko se delo izvaja v dveh ali več državah, naj se dohodek iz zaposlitve, ki se nanaša na delo v posamezni državi, določi na podlagi števila dni, ko je zaposleni delal v teh državah.

Poleg tega lahko pride do dvojne obdavčitve iz čisto praktičnih razlogov. Obdavčljivi dohodki so v različnih državah različno opredeljeni, zato je pridobivanje podatkov za poročanje težavno in dolgotrajno, saj podjetja v povezavi s poročanjem veže zakonodaja države rezidenstva podjetja, ne pa tudi posameznika. Včasih mora posameznik celo plačati, da mu podjetje pripravi izpisek, ki je primeren za poročanje v skladu s slovensko zakonodajo.

Dogaja se tudi, da se dohodek v eni državi obdavči skupaj z ostalimi dohodki, v drugi državi pa cedularno. Pri tem se pojavi vprašanje, kako in ali sploh upoštevati proporcionalni del davka, ki se nanaša na kapitalski dobiček, pri čemer v slednjem primeru spet pride do dvojne obdavčitve. Prvi odgovor, ki ga človek običajno dobi na to vprašanje je, da se proporcionalni del davka izračuna glede na delež zadevajočega dohodka v celotnem dohodku, za to pa moramo poznati ne le zneske posameznih odhodkov, temveč tudi metodologijo izračunavanja tujega davka, olajšave, ki se pri tem upoštevajo, in način upoštevanja teh olajšav, pa še potem je stvar zaradi svoje kompleksnosti hudo vprašljiva.

V Sloveniji in tudi nekaterih drugih državah prihaja do dvojne obdavčitve že znotraj države in sicer v primeru dividend. Mednarodni vidik pa vse skupaj še malo bolj zaplete. Dividende so na splošno lahko obdavčene v skladu z dvema sistemoma obdavčitve:

- klasični sistem, ki obdavčuje dohodke pravnih oseb ko so prejeti in nadalje še dividende, ko so razdeljene, ne da bi omogočal olajšavo za že plačani davek. Glede na to, da ni odbitka za plačani davek od dohodka pravnih oseb, prihaja do ekonomske dvojne obdavčitve. Primer take obdavčitve je prikazan v tabeli 10.

Primer 13: Obračun dividend v klasičnem sistemu

Tabela 10: Obračun dividend v klasičnem sistemu

Dobiček podjetja	1000 EUR
Davek od dohodka pravnih oseb 30%	300 EUR
Znesek posamezniku izplačanih dividend	700 EUR
Akontacija dohodnine 25%	175 EUR
Znesek vključen v dohodek posameznika	700 EUR
Dohodnina 40%	280 EUR
Odbitek davka	175 EUR
Preostala davčna obveznost	105 EUR

Vir: Cottani, 2007.

- sistem imputacije (imputation system), kjer imajo delničarji možnost odbitka plačanega davka od dohodka pravnih oseb v višini zneska, ki se nanaša na izplačane dividende. V tem primeru posledično ne prihaja do ekonomske dvojne obdavčitve. Primer take obdavčitve je prikazan v Tabeli 11.

Primer 14: Obračun dividend v sistemu imputacije

Tabela 11: Obračun dividend v sistemu imputacije

Dobiček podjetja	1000 EUR
Davek od dohodka pravnih oseb 30%	300 EUR
Znesek posamezniku izplačanih dividend	700 EUR
Akontacija dohodnine 25%	175 EUR
Znesek vključen v dohodek posameznika	1000 EUR
Dohodnina 40%	400 EUR
Odbitek davka 300+175	475 EUR
Vračilo preveč plačane dohodnine	75 EUR

Vir: Cottani, 2007.

V Sloveniji imamo klasični sistem. V kolikor je torej posameznik rezident Slovenije in prejme dividendo iz države, kjer imajo sistem imputacije, mora tako dividendo prijaviti tudi pri nas, pojavi pa se vprašanje kako. Na to vprašanje ni jasnega odgovora. Najprej je tu vprašanje, kaj

je v tem primeru bruto dividenda. Naslednje vprašanje je, koliko davka sme upoštevati kot odbitek. Odmerjeni davek je bil namreč 400, saj je bila upoštevana bruto dividenda pri izračunu višja, upošteval pa se je tudi odbitek v višini 300. Pri tem je treba tudi opozoriti, da potrdila o prejetih dohodkih, ki jih prejmejo posamezniki, običajno niso tako natančno razdelana kot zgornji primeri.

Ne glede na to se problem dvojnega obdavčevanja pojavlja predvsem v primeru, ko med državama ni sklenjena KIDO, saj je v tem primeru isti dohodek, ki ima vir v eni državi, obdavčen tudi v državi rezidenstva posameznika, ki pa je lahko druga država. V tem primeru lahko posamezniku od dohodka ostane bore malo, sploh če gre za visoke davčne stopnje. Ker pa to omejuje prost pretok zaposlenih med državami, saj v takem primeru nihče ne bi bil pripravljen iti v tujino kot napoteni delavec, države in delodajalci to rešujejo na različne načine.

ZDoh-2 (2008) v 9. poglavju predpisuje, da lahko rezident Slovenije od odmerjene dohodnine v Sloveniji odšteje znesek ustreznega dela dohodnine, ki jo je plačal v tujini od dohodkov z virom izven Slovenije, vključenih v njegovo osnovo za dohodnino. Gre za metodo odbitka. Za tuje dohodke se štejejo dohodki, ki v skladu s predpisi ZDoh-2 (2008) nimajo vira v Sloveniji oziroma tudi v primeru, da ga imajo, če so obdavčeni v tujini in če Slovenija s to državo nima sklenjene konvencije o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka.

Odbitek dohodnine od tujih dohodkov ne sme preseči nižjega od:

- zneska dohodnine od tujih dohodkov, ki je bil dokončen in dejansko plačan, ali
- zneska dohodnine, ki bi ga bilo treba plačati po tem zakonu od tujih dohodkov, če odbitek ne bi bil možen.

V kolikor je znesek tujega davka višji od zgoraj navedenih zneskov, razlike ni mogoče uveljavljati kot odbitek v naslednjih ali predhodnih davčnih obdobjih. Zavezanec mora davčnemu uradu predložiti ustrezna dokazila o znesku dohodnine v tujini, osnovi za plačilo dohodnine ter o tem, da je bil davek dokončen in dejansko plačan. Prav tako znesek odbitkov ne more preseči zneska odmerjene dohodnine in razlike ni mogoče uveljavljati kot odbitek v prihodnjih ali preteklih davčnih letih. Če se odbitek spremeni zaradi vračila tujega davka, mora zavezanec v obdobju, ko je do spremembe prišlo, povečati davčno osnovo za znesek, ki je enak razliki med prvotno priznanim odbitkom in odbitkom, ki bi bil priznan, če bi se sprememba upoštevala.

Po drugi strani pa tudi delodajalci ne stojijo križem rok. Večina delavcev, napoteni na delo v drugo državo poleg plače in običajnih dodatkov prejme tudi poseben dodatek, ki je namenjen pokrivanju dodatnih davčnih obveznosti, oziroma dodatne davčne obveznosti poravna direktno kar sam delodajalec, pri čemer se pri izplačilu dohodka v tujini upošteva tako imenovani hipotetični davek (hypo tax), to so davki in prispevki, ki bi bili obračunani od tujega bruto dohodka v državi rezidentsva, če ne bi bilo tujega obračunavanja (tax

equalisation oziroma davčno izenačevanje). Hipotetični davek se nikoli ne povrne in je samo orodje za izračunavanje neto izplačila v državi rezidenstva. Problem takega načina kritja davčnih obveznosti je, da običajno ne upošteva drugih dohodkov davčnega zavezanca (na primer najemnina itd.), zato je dejanska davčna obveznost običajno višja od takega dodatka ali hipotetičnega davka.

6. SKLEP

Ravnanje s človeškim kapitalom postaja vse bolj pomemben del poslovanja podjetij, saj je kljub presežkom delovne sile na trgu težko najti ustrezne delavce. Posledično podjetja skušajo pridobiti in zadržati zaposlene tudi z različnimi nagradami. Ena izmed takih nagrad je tudi pravica do nakupa delnic podjetja pod ugodnejšimi pogoji.

V Sloveniji se opcije še vedno redko uporabljajo za nagrajevanje zaposlenih. Razlogov za to je več, eden izmed njih pa je tudi davčna obravnava opcij. Opcija je obdavčena ob izvršitvi in sicer se razlika med tržno ceno delnice v času izvršitve in pa izvršilno ceno obdavči kot boniteta v sklopu dohodka iz zaposlitve, kar povzroči trenutno znižanje neto dohodka posameznika. Posamezniku se najbolj izplača takoj prodati pridobljene delnice, saj drugače tvega, da je plačal davek na dohodek, ki ga v končni fazi ne bo prejel, v kolikor tržna cena delnice v prihodnosti pade. Enako je tudi kadar dohodek izplača povezana oseba ali pravna oseba iz skupine podjetij, le da mora v tem primeru zavezanec dohodek prijaviti sam, ne podjetje v njegovem imenu. Obdavčene so tudi dividende in kapitalski dobički iz naslova prodaje teh delnic glede na čas lastništva. V kolikor je posameznik namesto kapitalskega dobička realiziral izgubo, lahko za to izgubo zmanjšuje pozitivno davčno osnovo od dohodka iz kapitala.

Zadeva je relativno enostavna dokler ne dobi mednarodnih razsežnosti, to je dokler je zavezanec rezident Slovenije in nobene druge države. Če pa na primer zaradi napotitve postane rezident (tudi) druge države, se situacija lahko zaplete, še posebej če med državama ni sklenjen sporazum oziroma konvencija o izogibanju dvojnega obdavčevanja. S pomočjo KIDO se določi le ena država rezidenstva posameznika, v kateri je potem obdavčen po svetovnem dohodku. KIDO tudi alocira pravico do obdavčitve posameznega dohodka med obe državi in predpisuje metode za odpravo dvojnega obdavčevanja. Tako lahko pripomore k zmanjšanju davčnega bremena, ne pa tudi papirne vojne, kjer se včasih težko znajde še izkušeni davčni svetovalec. Sistemi pobiranja davkov v tujini so namreč večinoma bolj dovršeni kot pri nas zaradi večletnih izkušenj na tem področju. Če želi posameznik pravilno napovedati svoj dohodek v obeh državah, torej potrebuje pomoč, kar pa potegne za seboj dodatne stroške.

Ne glede na navedeno pa še vedno obstaja verjetnost da se vsaj deloma ne bo izognil dvojnemu obdavčenju. Nič čudnega torej ni, da drugi načini nagrajevanja zaposlenih še vedno prevladujejo.

LITERATURA

1. Andersson Gunnar, Melbi Ingrid: Sweden – Exit provisions for stock options. EU Tax News, b.k., 2007. 3, str.17.
2. Andorra: Personal taxation. [URL: <http://www.lowtax.net/lowtax/html/janpetx.html>], 28.12.2007.
3. Bajuk Jože, Kostrevc Denis, Podbevšek Gorazd: Nagrajevanje uprav in nadzornih organov v EU in Sloveniji. Ljubljana : Združenje članov nadzornih svetov, 2004. 94 str.
4. Belgium International Tax and Business Guide. B.k., 2007. 26 str.
5. Belgium, Taxation of employee share plans. [URL: http://www.minfin.nl/binaries/minfin/assets/pdf/old/afp02_322c.pdf], 6.12.2007.
6. Branilovic Suzana: Italy, tax and immigration news. Expatriate Bulletin, Johannesburg, Spring 2007, str. 4.
7. Caplinger Dan: Make the Most of Stock Options: Taxes. [URL: <http://www.fool.com/personal-finance/general/2007/02/08/make-the-most-of-stock-options-taxes.aspx>], 28.12.2007.
8. Cross-border Income Tax Issues Arising from Employee Stock Option Plans. Pariz : OECD, 2004. 33 str.
9. Delbecq Bruce: Review of Stock Option Taxation. Community Bank Tax Alert. [URL: <http://www.plantemoran.com/Publications/Community+Bank+Tax+Alert/January+2007/>], January 2007.
10. Delniške opcije in delnice. Denar, Ljubljana, 17 (2007), 11, str. 5-8.
11. Dividende in skupni trg EU. Denar, Ljubljana, 17 (2007), št. 10, str. 19-21.
12. Dohodki iz tujine. Denar, Ljubljana, 16 (2006), 19-20, str. 37-40.
13. Fischer Grit, Zmuda Nicole: Assignments to Germany. Expatriate Bulletin, Johannesburg, Spring 2007, str. 5-7.
14. Global Equity Update - India: Update on the Taxation of Employee Stock Option Plans – Amendment to the Finance Bill. Internal Bulletin, Washington, 2007, 21, str. 9-12.
15. India, Parliament approves Fringe Benefit Tax Treatment of Equity Awards. Recent Legislative Updates, b.k., June 2007, str. 1.
16. India Tax changes to employee share plans. [URL: http://www.globalshareplans.com/index.php?pag=recent_changes], 18.5.2007.
17. Italy - Italian Tax Authorities issue clarification of treatment of stock options. HR & Tax Alert, b.k., January 2007.
18. Italy, Taxation of International Assignees. B.k., 2007.
19. Jakobsen Marcel, Pötgens Frank P.G.: Cross-Border Taxation of Employee Stock Options: How to Improve the OECD Commentary – Part 1. European Taxation, b.k., 8-9/2007, str. 407-418.
20. Jakobsen Marcel, Pötgens Frank P.G.: Cross-Border Taxation of Employee Stock Options: How to Improve the OECD Commentary – Part 2. European Taxation, b.k., 10/2007, str. 467-476.
21. Jamieson Colin: The Tax Treatment in Italy Of Stock Option Plans. British Chamber of Commerce for Italy. B.k., 2007.

22. Loire Romain, Morisson-Couderc Emmanuel: France – Individual Income Tax and Wealth Tax. HR & Tax Alert, b.k., January 2007.
23. Nakupna opcija (call option). [URL: <http://www.skb.si/podj/izvedeni-instr-val-call.html>], 12.1.2008.
24. OECD Recommends Common Tax-Treaty Approaches to Employee Stock-Options. [URL: http://www.oecd.org/document/10/0,3343,en_2649_37427_33700026_1_1_1_37427,00.html], 24.1.2008.
25. Personal Income Tax. [URL: <http://www.scotlandistheplace.co.uk/stitp/186.14.56.html>], 28.12.2007.
26. Samec Nataša: Uvedba delniškega opcijskega programa. Pravna praksa, Ljubljana, 21/559 (2002), 30, str. 6-9.
27. Self Assessment: Key dates. [URL: <http://www.hmrc.gov.uk/sa/keydates/keydates.htm#comp31jan03>], 3.1.2008.
28. Sweden Tax Allert. B.k., 8 January 2007.
29. Stock Options Today: Down But Not Out. Human Capital, b.k., January 2004.
30. Tax Favoured Plans Dealt Blows in India and Italy. Newsletter, b.k., 2007, 2, str. 1.
31. Taxation – Personal. [URL: http://www.investinlanders.com/en/doing_business/legal_guide/taxation___personal/], 30.10.2007.
32. UK – Capital gains tax on sale of shares. [URL: http://www.globalshareplans.com/index.php?pag=recent_changes], 20.11.2007.
33. United Kingdom – HMRC issue revised guidance regarding the taxation of stock options granted to individuals when not resident in the UK. HR & Tax Alert, b.k., June 2007.
34. Zavarujmo se pred valutnim tveganjem z valutno opcijo. E-bilten Abanke, 6, [URL: <http://www.abanka.si/sys/cmspage.aspx?MapaId=3749&VsebinaId=46656>], april 2006.

VIRI

1. Cottani Giammarco, predavanja v sklopu IBFD International Tax Academy, Bled, 8.-9.11.2007.
2. Davčna obravnava opcijskega nagrajevanja. Pojasnilo DURS, št. 424-05-10025/2005. [URL: http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_kapitala/dividende/davcna_obravnavo_opcijskega_nagrajevanja/], 17.10.2005.
3. KD finančna točka. [URL: <http://www.financna-tocka.si/element.php?id=DIVIDENDE>], 4.1.2008.
4. Kusters Bart, predavanja v sklopu IBFD International Tax Academy, Bled, 8.-9.11.2007.
5. Lestvica davka na izplačane plače. [URL: http://www.durs.gov.si/si/aktualno/lestvica_davka_na_izplacane_place/], 4.1.2008.
6. Ljubljanska borza d.d. [URL: <http://www.ljse.si/cgi-bin/jve.cgi?doc=1289&sid=sT7EU3DqwORfXgDW>], 4.1.2008.

7. Metode za odpravo dvojnega obdavčevanja in odprava dvojnega obdavčevanja v ZDoh-1 in ZDavP-1. Pojasnilo DURS, št. 42105-15/2006, 42105-49/2006. [URL: http://www.durs.gov.si/si/mednarodno_obdavcevanje/konvencije_o_izogibanju_dvojnega_obdavcevanja_dohodka_in_premozenja/metode_za_odpravo_dvojnega_obdavcevanja_in_odprava_dvojnega_obdavcevanja_v_zdoh_1_in_zdavp_1/], 20.2.2006 in 17.8.2006.
8. Model Tax Convention on Income and on Capital. Pariz : OECD, 2005. 368 str.
9. Napoved za odmero akontacije dohodnine od dohodka iz zaposlitve. [URL: http://www.durs.gov.si/si/fizicne_osebe/dohodnina_za_fizicne_osebe_obrazci/dohodek_iz_zaposlitve/napoved_za_odmero_akontacije_dohodnine_od_dohodka_iz_zaposlitve_dohodek_iz_delovnega_razmerja_pokojnine/], 8.1.2008.
10. Napoved za odmero dohodnine od dividend. [URL: http://www.durs.gov.si/si/fizicne_osebe/dohodnina_za_fizicne_osebe_obrazci/dohodek_iz_kapitala/napoved_za_odmero_dohodnine_od_dividend/], 8.1.2008.
11. Napoved za odmero dohodnine od dobička od odsvojitve vrednostnih papirjev in drugih deležev ter investicijskih kuponov. [URL: http://www.durs.gov.si/si/fizicne_osebe/dohodnina_za_fizicne_osebe_obrazci/dohodek_iz_kapitala/napoved_za_odmero_dohodnine_od_dobicka_od_odsvojitve_vrednostnih_papirjev_in_drugih_delezev_ter_investicijskih_kuponov/], 8.1.2008.
12. Odsvojitve pravice do nakupa delnic s strani delojemalca in predmet obdavčitve. Pojasnilo DURS št. 42153-2/2008-01031-03. 13.2.2008.
13. Podelitev delniških opcij tujih družb zaposlenim v slovenskih družbah. Pojasnilo DURS št. 4210-907/2006. [URL: http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_zaposlitve/bonitete/podelitev_delniskih_opcij_tujih_druz_b_zaposlenim_v_slovenskih_druz_bah/], 18.9.2006.
14. Pravilnik o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2008. [URL: http://www.durs.gov.si/fileadmin/durs.gov.si/pageuploads/Davki-predpisi_in_pojasnila/Dohodnina/Pojasnila/Stopnje_dohodnine/Pravilnik_o_dolocitvi_olaj_sav_in_lestvice_za_odmero_dohodnine_za_leto_2008.pdf], 4.1.2008.
15. Prijava-odjava stalnega prebivališča. [URL: <http://e-uprava.gov.si/storitve/pridobiVlogo.esju?id=612>], 19.1.2008.
16. Rezidentski status po Zakonu o dohodnini. Pojasnilo MF, št. 424-08-140/2005/2. [URL: http://www.gov.si/durs/index.php?lg=sl&f=rezid_stat_ZDOH.html], 29.7.2005.
17. Roche Share Information – Historical Overview. [URL: http://www.roche.com/inv_share_hist_overv/], 4.1.2008.
18. Seznam veljavnih konvencij o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka in premoženja. [URL: http://www.mf.gov.si/slov/dav_car/seznam_konv_izogib_dv_obd.htm#2], 8.1.2008.
19. Vprašalnik Ugotovitev rezidentskega statusa (odhod iz Republike Slovenije). [URL: http://www.durs.gov.si/si/fizicne_osebe/dohodnina_za_fizicne_osebe_obrazci/ugotovitev_rezidentskega_statusa/ugotovitev_rezidentskega_statusa_po_zdoh_2_in_po_mednarodnih_pogodbah_o_izogibanju_dvojnega_obdavcevanja/], 8.1.2008.
20. Zakon o bančništvu (Uradni list RS, št. 131/06).
21. Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2) (Uradni list RS, št. 117/06).

22. Zakon o dohodnini (ZDoh-2) (Uradni list RS, št.117/06, 10/08).
23. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1) (Uradni list RS, št. 109/06 – UPB4, 112/06, 114/06, 17/07).
24. Zakon o trgu finančnih instrumentov (Uradni list RS, št. 67/07, 100/07).

PRILOGE

Priloga 1: Napoved za odmero dohodnine od dobička od odsvojitve vrednostnih papirjev in drugih deležev ter investicijskih kuponov

PRILOGA 10

NAPOVED ZA ODMERO DOHODNINE OD DOBIČKA OD ODSVOJITVE VREDNOSTNIH PAPIRJEV IN DRUGIH DELEŽEV TER INVESTICIJSKIH KUPONOV

oziroma uveljavljanje zmanjšanja dobička od odsvojitve nepremičnin za izgubo, doseženo z odsvojitvijo nepremičnine

za leto _____

1. PODATKI O ZAVEZANCU

Davčna številka:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Ime in priimek:

Podatki o prebivališču

(naselje, ulica, hišna številka, pošta):

Zavezanec je rezident Republike Slovenije:

da

ne

Država rezidentstva:

2. PODATKI ZA ODMERO DOHODNINE OD DOBIČKA OD ODSVOJITVE VREDNOSTNIH PAPIRJEV IN DRUGIH DELEŽEV TER INVESTICIJSKIH KUPONOV

Prilagam

Vrsta popisnega lista	Število
Popisni list vrednostnega papirja oziroma investicijskega kupona	
Popisni list vrednostnega papirja, ki je v BPH na podlagi pogodbe o gospodarjenju	
Popisni list deleža v gospodarskih družbah, zadrugah in drugih oblikah organiziranja	

3. ZNIŽANJE POZITIVNE DAVČNE OSNOVE ZA PRENESENO IZGUBO (tretji odstavek 97. člena ZDoh-2)

Zap. št.	Številka odločbe	Datum odločbe	Davčni urad	Izguba (v EUR s centi)

4. PODATKI O DOBIČKU OZIROMA IZGUBI, DOSEŽENI PRI ODSVOJITVI NEPREMIČNIN

Zap. št.	Datum napovedi	Številka odločbe	Izguba (v EUR s centi)	Dobiček (v EUR s centi)	Odmerjena dohodnina (v EUR s centi)

5. UVELJAVLJANJE ODBITKA DAVKA, PLAČANEGA V TUJINI, OZIROMA OPROSTITVE

Zap. št.	Oznaka kapitala, od katerega je bil ustvarjen dobiček v tujini*	Tuji davek (v EUR s centi)	Država
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			

6. ZNIŽANJE OZIROMA OPROSTITEV PLAČILA DOHODNINE OD DOBIČKA OD ODSVOJITVE VREDNOSTNIH PAPIRJEV IN DRUGIH DELEŽEV TER INVESTICIJSKIH KUPONOV NA PODLAGI DOLOČB MEDNARODNE POGODBE O IZOGIBANJU DVOJNEGA OBDAVČEVANJA DOHODKA

Podpisani uveljavljam znižanje oziroma oprostitvev plačila dohodnine od prejetih dobičkov od odsvojitve vrednostnih papirjev in drugih deležev ter investicijskih kuponov na podlagi ____ odstavka ____ člena Mednarodne pogodbe o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka med Republiko Slovenijo in _____ in potrjujem, da sem rezident _____ v smislu določb Mednarodne pogodbe o izogibanju dvojnega obdavčevanja med Republiko Slovenijo in _____.

Prilagam potrdilo o rezidentstvu, ki ga je izdal pristojni organ _____, dne _____, iz katerega je razvidno, da sem rezident _____ v smislu določb Mednarodne pogodbe o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka med Republiko Slovenijo in _____.

V/Na....., dne.....

Podpis zavezanca

NAPOVED ZA ODMERO AKONTACIJE DOHODNINE OD DOHODKA IZ ZAPOSLOTITVE (DOHODKI IZ DELOVNEGA RAZMERJA, POKOJNINE)

1. PODATKI O ZAVEZANCU REZIDENTU

Davčna številka:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Ime in priimek:

Podatki o prebivališču

(naselje, ulica, hišna številka, pošta):

2. NAPOVED ZA ODMERO AKONTACIJE DOHODNINE OD DOHODKA IZ ZAPOSLOTITVE VLAGAM (ustrezno označiti):

- za prvič prejeti dohodek iz delovnega razmerja ali pokojnino
- ponovna vložitev zaradi spremenjene višine dohodka iz delovnega razmerja ali pokojnine oziroma spremenjenih drugih pogojev, ki vplivajo na višino akontacije dohodnine od dohodka iz zaposlitve
- vložitev napovedi za odmero akontacije dohodnine od dohodka iz delovnega razmerja ali pokojnine za novo davčno leto _____ (navesti letnico)

3. PODATKI O DOHODKU IZ DELOVNEGA RAZMERJA IN PODATKI O POKOJNINI

Datum prejema dohodka	Vrsta dohodka	Dohodek (v EUR)	Tuji davek (v EUR)	Obvezni prispevki za socialno varnost (v EUR)	Stroški (v EUR)

4. PODATKI O IZPLAČEVALCU

Ime in priimek oziroma firma	Naslov oziroma sedež (naselje, ulica, hišna številka, pošta)	Država	Davčna ali identifikacijska številka

5. IZJAVA O DAVČNI OBVEZNOSTI IZVEN SLOVENIJE

Datum prejema dohodka	Vrsta dohodka	Dohodek (v EUR)	Tuji davek (v EUR)

Izjavljam, da so dohodki iz zaposlitve, navedeni pod točko 5, obdavčeni izven Slovenije. Na podlagi te izjave uveljavljam (ustrezno označiti):

- odbitek tujega davka
- oprostitev plačila akontacije dohodnine od dohodka, ki v skladu s/z _____ odstavkom _____ člena Mednarodne pogodbe o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka, sklenjene med Republiko Slovenijo in _____, ni obdavčen v Sloveniji

6. UPOŠTEVANJE OLAJŠAV PRI ODMERI AKONTACIJE DOHODNINE OD DOHODKOV IZ ZAPOSLOTITVE (DOHODEK IZ DELOVNEGA RAZMERJA, POKOJNINE)

Uveljavljam upoštevanje naslednjih olajšav (ustrezno označiti):

- splošna olajšava
- osebna olajšava:
 - osebna olajšava za zavezanca, invalida s 100 % telesno okvaro
 - osebna olajšava za zavezanca po dopolnjenem 65. letu starosti
- osebna olajšava za pokojnine
- posebna olajšava za vzdrževane družinske člane

PODATKI O VZDRŽEVANIH DRUŽINSKIH ČLANIH

Zap. št.	Ime in priimek	Leto rojstva	Davčna številka	Sorodstveno razmerje*

* Sorodstveno razmerje:

- A1 – otrok do 18. leta starosti
- A2 – otrok od 18. do 26. leta starosti, ki nadaljuje šolanje na srednji, višji ali visoki stopnji
- A3 – otrok po 26. letu starosti, če se vpiše na študij do 26. leta starosti, in to največ za 6 let od dneva vpisa na dodiplomski študij in največ za 4 leta od dneva vpisa na podiplomski študij
- A4 – otrok, starejši od 18 let, ki se ne izobražuje in je za delo sposoben, če je prijavljen pri službi za zaposlovanje
- A5 – otrok, ki potrebuje posebno nego in varstvo in ima pravico do dodatka za nego otroka v skladu z zakonom o starševskem varstvu in družinskih prejemkih ali pravico do dodatka za pomoč in postrežbo v skladu z zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju;
- B – za delo nezmožen otrok v skladu s predpisi o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb
- C – zakonec ali zunajzakonski partner, ki ni zaposlen in ne opravlja dejavnosti
- D – starši oziroma posvojitelji zavezanca.

* * * * *

Priloge (popis dokumentov oziroma dokazil, ki jih zavezanec prilaga k napovedi):

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

V/Na _____, dne _____

Podpis zavezanca

Vir: Napoved za odmero akontacije dohodnine od dohodka iz zaposlitve, 2008.

NAPOVED ZA ODMERO DOHODNINE OD DIVIDEND

1. PODATKI O ZAVEZANCU

Davčna številka:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Ime in priimek:

Podatki o prebivališču

(naselje, ulica, hišna številka, pošta):

2. PODATKI O DIVIDENDAH

	Datum prejema dividende	Vrsta dividende	Dividenda (v EUR)	Tuji davek (v EUR)	Država	Uveljavljam oprostitev po mednarodni pogodbi (odstavek, člen)
1.						
2.						
3.						

3. PODATKI O IZPLAČEVALCU DIVIDEND

	Firma	Sedež (naselje, ulica, hišna številka, pošta)	Država	Davčna ali identifikacijska številka
1.				
2.				
3.				

* * * * *

Priloge (popis dokumentov oziroma dokazil, ki jih zavezanec prilaga k napovedi):

- 1.
- 2.
- 3.

V/Na....., dne.....

.....
Podpis zavezanca

Vir: Napoved za odmero dohodnine od dividend, 2008.

Priloga 4: Vprašalnik Ugotovitev rezidentskega statusa (odhod iz Republike Slovenije)

VPRAŠALNIK: UGOTOVITEV REZIDENTSKEGA STATUSA - ODHOD IZ REPUBLIKE SLOVENIJE

Identifikacija posameznika

Osebnostno ime:	Davčna številka:	Davčno leto:
Naslov v Republiki Sloveniji pred odhodom iz Republike Slovenije:		
Naslov v tujini:	Država, kjer boste prebivali:	
Telefon:		
Naslov na katerega želite prejemati uradno pošto:	Državljanstvo:	
Telefon:		
Datum odhoda iz Republike Slovenije (dd.mm.LLLL):	Zakonski stan (ustrezno označite (✓)): ☐ - Poročen(-a) ☐ - Samski(-a) ☐ - Zunajzakonska skupnost	Datum rojstva (dd.mm.LLLL):

Bivanje izven Republike Slovenije

<p>► Kako dolgo boste predvidoma ostali v tujini? Število dni: _____ Število mesecev: _____ Število let: _____</p> <p>► Republiko Slovenijo bom zapustil za stalno in se ne nameravam vrniti (ustrezno označite (✓)): ☐ - da ☐ - ne</p>
--

Splošni podatki

<p><i>Ustrezno označite (✓) in vpišite:</i></p> <p>☐ - imate stalno prebivališče oziroma dovoljenje za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji</p> <p>☐ - imate dovoljenje začasno prebivanje v Republiki Sloveniji od (vpišite obdobje veljavnosti dovoljenja: od/do (dd.mm.LLLL): _____)</p> <p>☐ - ali boste zaprosili za podaljšanje dovoljenja začasno prebivanje v Republiki Sloveniji: ☐ - da ☐ - ne</p> <p>☐ - običajno bivate v drugi državi in ste začasno bivali v Republiki Sloveniji _____ dni v letu, pri čemer boste ali ste Republiko Slovenijo med letom zapustili (če davčnemu organu predložite datume prisotnosti v Republiki Sloveniji, lahko davčni organ izračuna število dni prisotnosti v Republiki Sloveniji)</p> <p>☐ - običajno bivate v drugi državi, a prihajate v in odhajate iz Republike Slovenije v istem dnevu zaradi dela ali študija</p> <p>☐ - običajno bivate v Republiki Sloveniji, a odhajate dnevno iz Republike Slovenije zaradi dela ali študija ter se istega dne vračate v Republiko Slovenijo</p> <p>☐ - imate stalno prebivališče v Republiki Sloveniji, a običajno bivate v drugi državi ter ste v Sloveniji le občasno in za krajši čas (zdomec/ka)</p> <p>☐ - imate delovno dovoljenje v Republiki Sloveniji (obdobje veljavnosti dovoljenja: od/do (dd.mm.LLLL): _____)</p> <p>☐ - ali boste zaprosili za podaljšanje delovnega dovoljenja v Republiki Sloveniji: ☐ - da ☐ - ne</p> <p>☐ - nič od zgoraj navedenega (obrazložite): _____</p>
--

Davčno rezidentstvo

<p><i>Ustrezno označite (✓):</i></p> <p>► Ali se štejete za davčnega rezidenta države, s katero Republika Slovenija nima sklenjene mednarodne pogodbe o izogibanju dvojnega obdavčevanja? ☐ - da ☐ - ne</p> <p>► Ali se štejete za davčnega rezidenta države, s katero ima Republika Slovenija sklenjeno mednarodno pogodbo o izogibanju dvojnega obdavčevanja? ☐ - da ☐ - ne</p> <p>► Ali se po določbah mednarodne pogodbe o izogibanju dvojnega obdavčevanja štejete za rezidenta druge države in ne za rezidenta Republike Slovenije? ☐ - da ☐ - ne</p> <p>► Ali ste v tej drugi državi obdavčeni od svetovnega dohodka (dohodka, ki ga dosegate v tej državi in v tujini): ☐ - da ☐ - ne</p> <p>(na zahtevo davčnega organa ste dolžni predložiti potrdilo o tem, da ste davčni rezident druge države in kot tak v tej državi obdavčeni od svetovnega dohodka v zadevnem letu, in dokazila o tem, da je vaš dohodek obdavčen v tej drugi državi)</p>

Razlog odhoda iz Republike Slovenije

<p><i>Ustrezno označite (✓) razlog odhoda iz Republike Slovenije:</i></p> <p>☐ - ste javni uslužbenec Republike Slovenije z diplomatskim ali konzularnim statusom na delu v tujini</p> <p>☐ - ste zakonec ali vzdrževani družinski član javnega uslužbenca Republike Slovenije z diplomatskim ali konzularnim statusom na delu v tujini in prebivate z njim</p> <p>☐ - ste javni uslužbenec Republike Slovenije v tehnični ali administrativni funkciji brez diplomatskega ali konzularnega statusa na delu v tujini in ste bili v katerem koli obdobju preteklega ali tekočega leta pred odhodom davčni rezident Republike Slovenije</p> <p>☐ - ste javni uslužbenec ali funkcionar v državnem organu ali organu lokalne skupnosti v Republiki Sloveniji na delu v tujini, in sicer v državi, ki na podlagi vzajemnosti takega uslužbenca ne šteje za svojega rezidenta in ste bili v katerem koli obdobju preteklega ali tekočega leta pred odhodom davčni rezident Republike Slovenije</p>

- ste uslužbenec v institucijah Evropskih skupnosti, Evropske Centralne banke, Evropskem monetarnem inštitutu ali Evropski investicijskih banki in ste bili v katerem koli obdobju preteklega ali tekočega leta pred odhodom davčni rezident Republike Slovenije
- ste zakonec, ki ni zaposlen in ne opravlja dejavnosti, ali vzdrževan otrok uslužbenca v institucijah Evropskih skupnosti, Evropske Centralne banke, Evropskem monetarnem inštitutu ali Evropski investicijskih banki in prebivate s to osebo ter ste bili v katerem koli obdobju preteklega ali tekočega leta pred odhodom davčni rezident Republike Slovenije
- ste na delu pri mednarodni organizaciji v tujini
- delodajalec v Republiki Sloveniji vas je napotil na delo v tujino
- zaposlili ste se v tujini pri tujem delodajalcu
- upokojitev
- študij, poučevanje ali raziskovanje na tuji izobraževalni ali raziskovalni ustanovi (vpišite naziv in naslov ustanove): _____
- odhajate na daljše počitnice v tujini in se boste vrnili v Republiko Slovenijo po počitnicah
- drugo (obrazložite): _____

Zaposlitev

- ▶ Če boste zaposleni ali boste opravljali dejavnost, medtem ko boste v tujini, ustrezno označite (✓):
- zaposleni ste oz. boste pri domačem delodajalcu (vpišite naziv in naslov delodajalca): _____
- zaposleni ste oz. boste pri tujem delodajalcu (vpišite naziv in naslov delodajalca): _____
- opravljali boste dejavnost (vpišite vrsto in kraj opravljanja dejavnosti): _____
- Ali se boste vrnili v Slovenijo zaradi pogodbe z delodajalcem ali zaradi določenega datuma, ko se morate vrniti na delo v Republiko Slovenijo (ustrezno označite (✓))? - da - ne
- Če imate pogodbo z delodajalcem, priložite izvod pogodbe.
- Če nimate pogodbe z delodajalcem ali datuma vrnitve v Republiko Slovenijo, ki ga je določil delodajalec, ustrezno označite (✓) ali vam bo delovno mesto ostalo zagotovljeno do vrnitve v Republiko Slovenijo oziroma ali boste imeli zagotovljeno delovno mesto ob vrnitvi v Republiko Slovenijo? - da - ne

Razmerje

- ▶ Če ste zakonec (ali zunajzakonski partner), otrok ali drugi vzdrževani družinski član osebe, ki je ali bo skupaj z vami zapustila Republiko Slovenijo, ustrezno označite (✓) status te osebe v Republiki Sloveniji po odhodu iz države:
- rezident Republike Slovenije - nerezident Republike Slovenije - status ni ugotovljen
- Vpišite osebno ime, davčno številko in naslov te osebe: _____
- Ali boste bivali skupaj s to osebo? - da - ne
- Ali ste oz. ste bili rezident Republike Slovenije v preteklem ali tekočem letu pred odhodom? - da - ne
- ▶ Ali ste zakonec (ali zunajzakonski partner) osebe, ki zapušča Republiko Slovenijo: - da - ne
- ▶ Če ste otrok ali drugi vzdrževani družinski član osebe, ki zapušča Republiko Slovenijo, ustrezno označite (✓):
- ste otrok in stari manj kot 18 let v letu odhoda
- ste otrok, stari več kot 18 let in ste vzdrževani družinski član po določbah Zakona o dohodnini
- ste drugi vzdrževani družinski član po določbah Zakona o dohodnini (vpišite razmerje: _____)
- ▶ Ali ste zakonec (ali zunajzakonski partner), otrok ali drugi vzdrževani družinski član osebe, ki je napotena na delo v tujino (ustrezno označite (✓))? - da - ne
- Predvideno obdobje trajanja dela v tujini (vpišite število let, mesecev): _____
- Ali se boste vrnili v Republiko Slovenijo po koncu dela v tujini: - da - ne

Vezi v Republiki Sloveniji

- ▶ Ustrezno označite (✓) vezi, ki jih boste imeli v Republiki Sloveniji medtem, ko boste bivali v drugi državi:
- Vaš zakonec ali zunajzakonski partner bo ostal v Republiki Sloveniji. Vpišite osebno ime, davčno številko, državljanstvo, naslov trenutnega bivališča zakonca ali zunajzakonskega partnerja ter razlog zakaj bo zakonec ali zunajzakonski partner ostal v Republiki Sloveniji: _____
- Vaši otroci ali drugi vzdrževani družinski člani bodo ostali v Republiki Sloveniji. Vpišite osebno ime, starost, davčno številko, državljanstvo in naslov trenutnega bivališča teh oseb, kot tudi ime in naslov šole, ki jo obiskujejo, stopnjo šolskega programa, ter razlog zakaj bodo ostale v Republiki Sloveniji: _____
- Še naprej boste vzdrževali družinskega člana v Republiki Sloveniji, ki biva v bivališču, v katerem ste sami bivali pred odhodom iz Republike Slovenije (npr. v stanovanjski hiši ali stanovanju).
- V Republiki Sloveniji bivališča niste imeli v lasti, temveč v najemu. V času odsotnosti v Republiki Sloveniji ga boste oddali v podnajem. Najemno pogodbo nameravate ob izteku pogodbenega roka podaljšati.
- Še naprej boste imeli v lasti bivališče v Republiki Sloveniji in ga :
 - imeli na razpolago ves čas
 - oddali v najem povezani osebi
 - oddali v najem nepovezani osebi

- Obdržali boste pretežni del stvari kot so pohištvo, oprema, naprave v Republiki Sloveniji.
 - V Republiki Sloveniji boste imeli osebne predmete ali domače živali.
 - V Republiki Sloveniji boste imeli vozilo, ki je registrirano v Republiki Sloveniji.
 - Imeli boste vozniško dovoljenje, ki ga je izdala Republika Slovenija.
 - Imeli boste slovensko potno listino.
 - V času vašega bivanja v drugi državi boste ostali zdravstveno zavarovani v Republiki Sloveniji.
 - V času vašega bivanja v drugi državi boste ostali vključeni v pokojninsko in invalidsko zavarovanje v Republiki Sloveniji.
 - Ostali boste včlanjeni v slovenske družabne, rekreacijskega ali verske organizacije. Vpišite katere: _____
 - Ostali boste včlanjeni v poklicne organizacije ali sindikate v Republiki Sloveniji. Vpišite katere: _____
 - Obdržali boste bančne račune v Republiki Sloveniji. Obrazložite razlog: _____
 - Obdržali boste kreditne ali posojilne kartice, izdane pri slovenskih finančnih institucijah.
 - Imeli boste naložbe v Republiki Sloveniji. Vpišite podatke o naložbah: _____
 - Obdržali boste sezonsko bivališče v Republiki Sloveniji (vikend, kočja ipd.).
 - Imeli boste telefonsko naročniško razmerje ali storitev v Republiki Sloveniji. Vpišite podatke o razmerju oz. storitvi ter navedite ali gre za osebno ali poslovno razmerje oz. storitev: _____
 - Na poslovnih karticah boste uporabljali naslov, ki je v Republiki Sloveniji. Vpišite podatke o naslovu: _____
 - Obdržali boste naslov za pošiljanje pošiljk, poštni predal ali sef v Republiki Sloveniji. Vpišite naslove navedenega: _____
 - Obdržali boste naročniško razmerje za časopise in revije, poslane na naslov v Republiki Sloveniji.
 - Vključeni boste v življenjsko ali pokojninsko zavarovanje pri zavarovalnici v Republiki Sloveniji
 - V Republiki Sloveniji boste imeli poslovne vezi (poslovali oziroma opravljali dela in naloge v družbah ipd.) (obrazložite): _____
 - Imeli boste druge vezi z Republiko Slovenijo (obrazložite): _____
 - V Republiki Sloveniji ne bom imel nič od zgoraj navedenega.

Obiski v Republiki Sloveniji

V bodoče boste obiskovali Republiko Slovenijo (ustrezno označite (✓))? - da - ne
 - Če se odgovorili z »da«, ustrezno označite (✓) kaj od spodaj navedenega najbolje označuje vaše bodoče obiske v Republiki Sloveniji.
 - dolgotrajnejši - redni - pogosti - nič od navedenega
 Obrazložite: _____

Vezi v drugi državi

Če vaš zakonec ali zunajzakonski partner ne bo ostal v Republiki Sloveniji, vpišite osebno ime, davčno številko, državljanstvo, naslov trenutnega bivališča zakonca ali zunajzakonskega partnerja, datum (dd.mm.LLLL) odhoda iz Republike Slovenije ter pričakovano število mesecev njegovega prebivanja v tujini: _____
 Če vaši otroci ali drugi vzdrževani družinski člani ne bodo ostali v Republiki Sloveniji, vpišite osebno ime, starost, davčno številko, državljanstvo in naslov trenutnega bivališča teh oseb, kot tudi ime in naslov šole, ki jo obiskujejo ter stopnjo šolskega programa: _____
 Če imate otroke ali vzdrževane družinske člane, ki vam bodo sledili kasneje, vpišite datum (dd.mm.LLLL) njihovega odhoda in pričakovano število mesecev njihovega prebivanja v tujini: _____
 Opišite bivališče, v katerem bivate v tujini (vpišite tudi naslov, vrsto, velikost, ali ga imate v lasti ali v najemu – če ga imate v najemu vpišite obdobje trajanje najema): _____
 Opišite osebno premoženje, ki ga boste imeli v drugi državi (npr. pohištvo): _____
 Če imate vozniško dovoljenje, ki ga je izdala druga država, vpišite državo, ki ga je izdala, datum veljavnosti in ali ga nameravate podaljšati: _____

- ▶ Če imate tujo potno listino, vpišite državo, ki jo je izdala, datum, ko ji poteče veljavnost, ter ali jo boste obnovili, ko ji poteče veljavnost: _____
- ▶ Vpišite podatke o zavarovalnici, pri kateri boste imeli sklenjeno zdravstveno zavarovanje v času bivanja v tujini in trajanje zavarovanja: _____
- ▶ Vpišite poklicne, družabne ali rekreacijske organizacije v tujini, katerih član ste oz. boste v času bivanja v tujini: _____
- ▶ Vpišite naložbe, ki jih boste imeli v tujini (vpišite podatke o bančnih računih, življenjskem, pokojninskem zavarovanju, vrednostnih papirjih in deležih v kapitalu pravnih oseb, drugih naložbah) in obrazložite zakaj so te naložbe v tujini: _____
- ▶ Vpišite kreditne ali posojilne kartice, izdane pri tujih finančnih institucijah, ki jih boste imeli v tujini: _____
- ▶ Vpišite naslov, ki ga uporabljate za telefonske storitve v drugih državah, ter navedite ali gre za osebne ali poslovne storitve: _____
- ▶ Vpišite naslov, ki ga uporabljate za pošiljanje pošilk ali na poslovnih karticah v drugih državah: _____
- ▶ Vpišite naslov poštne predala ali najetega sefa v drugih državah: _____
- ▶ Opišite poslovne vezi, ki jih imate oz. boste imeli v drugih državah (poslovanje oziroma opravljanje dela in nalog v družbah ipd.): _____
- ▶ Vpišite druge države, ki ste jih obiskali v tem koledarskem letu, obdobje, ki ste ga preživeli v vsaki od njih, razlog obiska teh držav, ter datum prihoda v in odhoda iz vsake od njih. _____

Pod kazensko in materialno odgovornostjo izjavljam, da so podatki resnični, točni in popolni.

V/Na....., dne.....
(podpis zavezanca/ke)

- * Na zahtevo davčnega organa je zavezanec dolžan predložiti dodatna dokazila oziroma zagotoviti dodatna pojasnila.
- ** Zavezanec je dolžan obvestiti davčni organ o spremenjenih razmerah, ki lahko vplivajo na spremembo rezidentskega statusa v Republiki Sloveniji.

Drugi podatki

▶ Navedite druge podatke za katere menite, da so lahko davčnemu organu v pomoč pri ugotavljanju rezidentskega statusa v Republiki Sloveniji:

Vir: Vprašalnik Ugotovitev rezidentskega statusa (odhod iz Republike Slovenije), 2008.

Priloga 5: Seznam veljavnih konvencij o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka in premoženja 1.1.2008

DRŽAVE	OBJAVA V URADNEM LISTU
AVSTRIJA	MP-št. 4/98, MP št. 22/06
BELGIJA	MP-št. 5/99
BOSNA IN HERCEGOVINA	MP-št. 19/06
BOLGARIJA	MP-št. 12/04
CIPER	SFRJ-MP, št. 2/86
ČEŠKA	MP-št. 2/98
DANSKA	MP-št. 6/02
ESTONIJA	MP-št. 11/06
FINSKA	MP-št. 12/04
FRANCIJA	MP-št. 4/05
GRČIJA	MP-št. 6/02
HRVAŠKA	MP-št. 16/05
INDIJA	MP-št. 13/04
IRSKA	MP-št. 25/02
ITALIJA	SFRJ-MP, št. 2/83
IZRAEL	MP, št. 15/07
KANADA	MP-št. 6/01
KITAJSKA	MP-št. 13/95
LATVIJA	MP-št. 25/02
LITVA	MP-št. 27/01
LUKSEMBURG	MP-št. 6/02
MADŽARSKA	MP-št. 16/05
MAKEDONIJA	MP-št. 6/99
MALTA	MP-št. 9/03
MOLDOVA	MP-št. 19/06
NEMČIJA	MP-št. 22/06
NIZOZEMSKA	MP-št. 4/05
NORVEŠKA	SFRJ-MP, št. 9/85
POLJSKA	MP-št. 23/97
PORTUGALSKA	MP-št. 19/03
REPUBLIKA KOREJA	MP-št. 16/05
ROMUNIJA	MP-št. 25/02
RUSKA FEDERACIJA	MP-št. 11/96
SLOVAŠKA	MP-št. 12/04
ŠPANIJA	MP-št. 6/02
SRBIJA / ČRNA GORA	MP-št. 30/03
ŠVEDSKA	SFRJ-MP, št. 7/81
ŠVICA	MP-št. 15/97
TAJSKA	MP-št. 12/04
TURČIJA	MP-št. 8/02
UKRAJINA	MP-št. 12/04
VELIKA BRITANIJA IN SEVERNA IRSKA	SFRJ-MP, št. 7/82
ZDA	MP-št. 10/01

Vir: Seznam veljavnih konvencij o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka in premoženja, 2008.